

AUDYT STANU FINANSÓW GMINY WIELICZKA

Poznań, marzec 2021

ProPOLIS Consulting Sp. z o.o.

www.propoliscon.pl

ul. Ziemowita 60, 61-063 Poznań

NIP: 782-256-28-51, REGON: 302493374, KRS: 0000471615 Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto i Wilda,

VIII Wydział Gospodarczy

Spis treści

WSTĘP	4
1. ANALIZA DOCHODÓW	5
1.1. ANALIZA OGÓLNA DOCHODÓW	5
1.2. ANALIZA SZCZEGÓŁOWA DOCHODÓW	8
1.2.1. WPŁYWY Z PODATKÓW LOKALNYCH	9
1.2.1.1. PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI	9
1.2.1.2. PODATEK OD CZYNNOŚCI CYWILNOPRAWNYCH	12
1.2.1.3. PODATEK ROLNY	13
1.2.2. WPŁYWY Z OPŁAT	13
1.2.2.1. OPŁATA „ŚMIECIOWA”	13
1.2.2.2. OPŁATY ZA ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ ALKOHOLU	14
1.2.2.3. OPŁATA SKARBOWA	14
1.2.3. UDZIAŁ W PODATKACH BUDŻETU PAŃSTWA	15
1.2.3.1. PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH	15
1.2.3.2. PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB PRAWNYCH	18
1.2.4. DOCHODY Z MAJĄTKU	19
1.2.4.1. WPŁYWY Z TYTUŁU ODPŁATNEGO NABYCIA PRAWA WŁASNOŚCI ORAZ PRAWA UŻYTKOWANIA WIECZYSTEGO NIERUCHOMOŚCI	19
1.2.4.2. DOCHODY Z NAJMU I DZIERŻAWY SKŁADNIKÓW MAJĄTKOWYCH	19
1.2.5. POZOSTAŁE DOCHODY	20
1.2.5.1. KWOTY ZWIĄZANE Z ODZYSKANYM PODATKIEM VAT	20
1.2.5.2. WPŁYWY Z USŁUG, INNE DOCHODY	20
1.2.6. SUBWENCJE Z BUDŻETU PAŃSTWA	20
1.2.7. DOTACJE CELOWE Z BUDŻETU PAŃSTWA	21
1.2.7.1. ZADANIA BIEŻĄCE ZLECONE I POWIERZONE I BIEŻĄCE WŁASNE	21
1.2.8. ŚRODKI NA INWESTYCJE	22
1.3. ANALIZA PARETO DOCHODÓW	23
1.4. WNIOSKI Z ANALIZY DOCHODÓW	26
2. ANALIZA NALEŻNOŚCI	27
3. ANALIZA WYDATKÓW	30
3.1. ANALIZA OGÓLNA WYDATKÓW	30
3.2. ANALIZA PARETO WYDATKÓW	32

3.3.	ANALIZA SZCZEGÓŁOWA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH	34
3.3.1.	OŚWIATA I WYCHOWANIE	34
3.3.2.	RODZINA	36
3.3.3.	GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	37
3.3.4.	TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	37
3.3.5.	POMOC SPOŁECZNA	38
3.3.6.	ADMINISTRACJA PUBLICZNA	38
3.3.7.	KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	39
3.4.	ANALIZA I WYKAZ WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH	40
3.5.	WNIOSKI Z ANALIZY WYDATKÓW	43
4.	NADWYŻKA OPERACYJNA ORAZ WOLNE ŚRODKI OPERACYJNE W LATACH 2016 – 2020	44
5.	KOMPLEKSOWE WYKONANIE BUDŻETU W LATACH 2016 - 2020	47
6.	ANALIZA ZADŁUŻENIA GMINY W LATACH 2016 - 2020	48
7.	WNIOSKI	53
8.	SPIS TABEL	54
9.	SPIS WYKRESÓW	54

WSTĘP

Samorząd gminny jest najbardziej istotnym podmiotem dla lokalnego rozwoju gospodarczego ze względu na posiadany potencjał finansowy, ale też swobodę określania polityki rozwojowej. Odzwierciedleniem istniejącej sytuacji ekonomicznej JST jest budżet, rozumiany jako zestawienie realnych przyszłych dochodów i przychodów z faktycznymi wydatkami i rozchodami.

Budżet jest podstawą gospodarki finansowej każdej jednostki samorządu terytorialnego. W oparciu o jego ustalenia jednostka realizuje ustawowe cele swojego funkcjonowania. Podstawowe zasady i terminy, a także sposób uchwalenia budżetu oraz jego szczegółowość wraz z elementami koniecznymi, zawarte są w ustawie o finansach publicznych. Niezależnie od ustawowych wymogów, opracowanie budżetu powinno uwzględniać zasady planowania i zarządzania. Zachowanie czysto administracyjnego modelu gospodarowania finansami jest niewystarczające w świetle wyzwań przed jakimi stoją jednostki samorządu terytorialnego. Odpowiednia analiza możliwości finansowych gminy daje podstawę do wyznaczania kierunków rozwoju i strategii działań zarówno w perspektywie budżetowej jak i poza nią. Zarządzanie finansami w jednostkach samorządu terytorialnego powinno być zintegrowane z innymi instrumentami zarządzania strategicznego, zwłaszcza ze strategią rozwoju gminy oraz wieloletnimi planami inwestycyjnymi. W celu określenia rzetelnego stanu finansów w każdej JST niezbędnym jest przeprowadzenie wnikliwej analizy budżetu. Narzędziem służącym do tego celu jest audyt. Wyraz „audyt” pochodzi od łacińskiego „auditor”, tj. słuchacz, słuchający. Jego głównym założeniem jest usprawnienie działań jednostki, wspieranie kierownictwa w realizacji celów i zadań, poprzez systematyczną ocenę prowadzonej kontroli zarządczej oraz czynności doradcze.

Celem poniższej analizy jest przedstawienie, a także zobrazowanie kondycji finansowej Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020. Do przygotowania opracowania wykorzystano dane finansowe pozyskane z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka.

1. ANALIZA DOCHODÓW

1.1. ANALIZA OGÓLNA DOCHODÓW

Pierwszym krokiem badania jest zebranie danych historycznych i ich analiza. Proces analizy dochodów jest niewątpliwie procesem wielowątkowym i złożonym. Podejmowanie działań zmierzających do ustalenia dochodów jest nieodzownym elementem corocznego tworzenia budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Poniższe tabele 1 - 4 oraz wykres 1 obrazują i przedstawiają kształtowanie się wykonanych dochodów Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020 według źródeł ich powstania. Dodatkowo wprowadzono ogólny podział na dochody bieżące i majątkowe. Wspomniane dwie grupy ujęto wartościowo, czyli w złotych, procentowo, jako struktura, a także jako dynamika zmian w analizowanych latach.

Tabela 1. Zestawienie dochodów Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
DOCHODY BIEŻĄCE:	210 155 187	229 155 021	250 254 522	295 775 046	331 373 019
Subwencje i dotacje:	108 478 520	115 196 328	120 571 315	145 257 711	170 496 182
Subwencje ogółem	47 403 387	51 094 323	52 479 621	57 247 934	59 512 843
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania bieżące	61 075 133	64 102 005	68 091 694	88 009 777	110 983 339
Dochody własne:	101 676 667	113 958 693	129 683 207	150 517 334	160 876 837
Wpływy z podatków lokalnych	28 263 649	31 390 562	33 773 849	37 402 000	39 975 401
Udział w podatkach budżetu państwa	55 367 127	62 492 013	73 331 418	84 401 719	84 757 545
Wpływy z opłat	10 115 319	11 848 666	12 204 633	15 111 001	21 051 752
Odsetki	160 361	284 988	297 856	468 230	237 700
Pozostałe dochody	7 770 211	7 942 466	10 075 452	13 134 384	14 854 439
DOCHODY MAJĄTKOWE:	22 401 764	20 441 601	24 880 291	29 164 107	58 572 096
Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użyt. wieczystego (os. fizycz.) w prawo własności	179 140	720 819	252 478	342 100	175 214
Dochody ze sprzedaży majątku	3 513 787	7 994 521	4 584 286	2 227 354	11 700 170
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania inwestycyjne	18 708 837	11 726 261	20 043 527	26 594 653	46 696 712
DOCHODY RAZEM	232 556 951	249 596 622	275 134 813	324 939 152	389 945 115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Tabela 2. Struktura dochodów bieżących Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
DOCHODY BIEŻĄCE:					
Subwencje i dotacje:	51,6%	50,3%	48,2%	49,1%	51,45%
Subwencje ogółem	22,6%	22,3%	21,0%	19,4%	18,0%
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania bieżące	29,1%	28,0%	27,2%	29,8%	33,5%
Dochody własne:	48,4%	49,7%	51,8%	50,9%	48,5%
Wpływy z podatków lokalnych	13,4%	13,7%	13,5%	12,6%	12,1%
Udział w podatkach budżetu państwa	26,3%	27,3%	29,3%	28,5%	25,6%
Wpływy z opłat	4,8%	5,2%	4,9%	5,1%	6,4%
Odsetki	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%
Pozostałe dochody	3,7%	3,5%	4,0%	4,4%	4,5%
DOCHODY BIEŻĄCE RAZEM	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Powyższa tabela 2 w sposób najpełniejszy obrazuje relację dwóch grup dochodów bieżących: dochodów własnych oraz subwencji i dotacji. W strukturze dochodów bieżących można zauważyć, że w latach 2016, 2017 oraz 2020 przeważały dotacje i subwencje, zaś w latach 2018 – 2019 dochody własne. Subwencje i dotacje przeciętnie w całym okresie stanowiły 50,1% dochodów bieżących. Największy udział (51,6%) osiągnęły one w roku 2016. Należy zaznaczyć, że ta pozycja obejmuje również program „Rodzina 500+”, który wszedł w życie w kwietniu 2016 roku i jest zasadniczo neutralny dla budżetu Gminy. Warto podkreślić też, że począwszy od lipca 2019 roku program „Rodzina 500+” uległ znacznemu rozszerzeniu ze względu na objęcie dofinansowaniem również pierwszego dziecka w rodzinie, co tłumaczy istotny wzrost dotacji bieżących w 2019 i 2020 roku. Kolejnym istotnym wnioskiem jest zauważalny coroczny spadek udziału subwencji w dochodach bieżących, ze względu na ich niewielką dynamikę, niższą od pozostałych pozycji dochodów bieżących. Ważnym jest też dostrzeżenie, że rok 2020, w którym polskie finanse publiczne, w tym samorządowe ucierpiały w wyniku *lockdownu* spowodowanego pandemią koronawirusa. Udział wpływów z podatków lokalnych oraz udział w podatkach dochodowych PIT i CIT spadł, pomimo nominalnego wzrostu.

Generalnie samorzady powinny dążyć do maksymalizacji udziału dochodów własnych, ponieważ określają one „samodzielność” finansową i obejmują dochody bezpośrednio lub pośrednio zależne od decyzji Gminy, w przeciwieństwie do subwencji i dotacji, będących transferami z budżetu państwa. W Gminie Wieliczka w latach 2016 – 2019 dawał się zauważyć rosnący trend tej pozycji, wyhamowany w 2020 roku z powodu wyżej wspomnianej utraty części dochodów.

Tabela 3. Struktura dochodów ogółem Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
DOCHODY BIEŻĄCE:	90,4%	91,8%	91,0%	91,0%	85,0%
Subwencje i dotacje:	46,6%	46,2%	43,8%	44,7%	43,7%
Subwencje ogółem	20,4%	20,5%	19,1%	17,6%	15,3%
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania bieżące	26,3%	25,7%	24,7%	27,1%	28,5%
Dochody własne:	43,7%	45,7%	47,1%	46,3%	41,3%
Wpływy z podatków lokalnych	12,2%	12,6%	12,3%	11,5%	10,3%
Udział w podatkach budżetu państwa	23,8%	25,0%	26,7%	26,0%	21,7%
Wpływy z opłat	4,3%	4,7%	4,4%	4,7%	5,4%
Odsetki	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Pozostałe dochody	3,3%	3,2%	3,7%	4,0%	3,8%
DOCHODY MAJĄTKOWE:	9,6%	8,2%	9,0%	9,0%	15,0%
Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użyt. wieczystego (os. fizycz.) w prawo własności	0,1%	0,3%	0,1%	0,1%	0,0%
Dochody ze sprzedaży majątku	1,5%	3,2%	1,7%	0,7%	3,0%
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania inwestycyjne	8,0%	4,7%	7,3%	8,2%	12,0%
DOCHODY RAZEM	100%	100%	100%	100%	100%

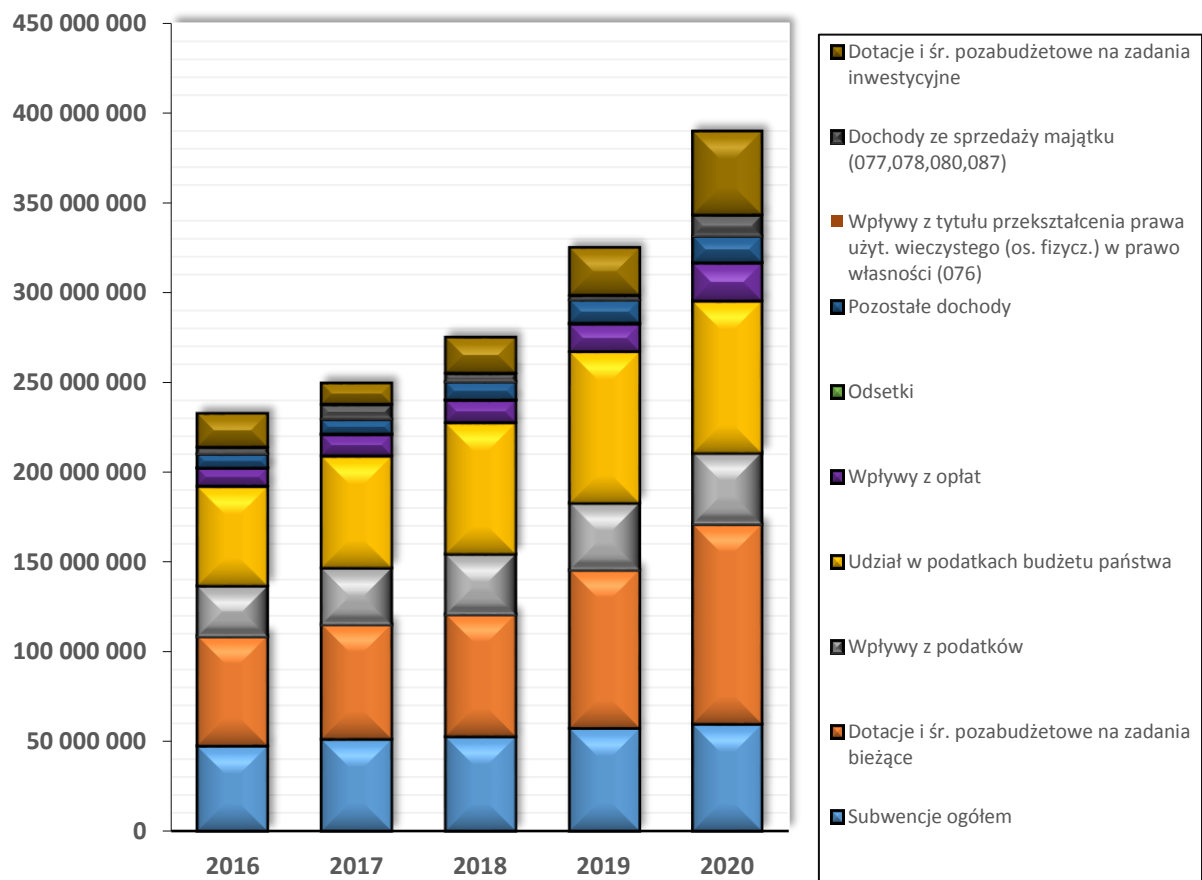
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Tabela 4. Dynamika dochodów Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020

	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2016
DOCHODY BIEŻĄCE:	109,0%	109,2%	118,2%	112,0%	157,7%
Subwencje i dotacje:	106,2%	104,7%	120,5%	117,4%	157,2%
Subwencje ogółem	107,8%	102,7%	109,1%	104,0%	125,5%
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania bieżące	105,0%	106,2%	129,3%	126,1%	181,7%
Dochody własne:	112,1%	113,8%	116,1%	106,8%	158,2%
Wpływy z podatków lokalnych	111,1%	107,6%	110,7%	106,8%	141,4%
Udział w podatkach budżetu państwa	112,9%	117,3%	115,1%	100,3%	153,1%
Wpływy z opłat	117,1%	103,0%	123,8%	139,3%	208,1%
Odsetki	177,7%	104,5%	157,2%	50,5%	148,2%
Pozostałe dochody	102,2%	126,9%	130,4%	113,1%	191,2%
DOCHODY MAJĄTKOWE:	91,2%	121,7%	117,2%	200,8%	261,5%
Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użyt. wieczystego (os. fizycz.) w prawo własności	402,4%	35,0%	135,5%	51,2%	97,8%
Dochody ze sprzedaży majątku	227,5%	57,3%	48,6%	525,3%	333,0%
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania inwestycyjne	62,7%	170,9%	132,7%	175,6%	249,6%
DOCHODY RAZEM	107,3%	110,2%	118,1%	120,0%	167,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Wykres 1. Dochody Gminy w latach 2016 - 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Suma dochodów Gminy Wieliczka w badanym okresie wykazywała stałą tendencję wzrostową. Wynika to zarówno z wyższych dochodów własnych pozyskanych przez samorząd, jak i z kwot otrzymanych subwencji i dotacji. Dochody ogółem wzrosły w latach 2016 - 2020 łącznie o 167,7%. Najwyższa dynamika wzrostu zauważalna była w roku 2020, za sprawą dotacji z budżetu państwa oraz programów unijnych na realizowane inwestycje. Wartość dochodów własnych utrzymywała się na przeciętnym poziomie przeszło 131 mln złotych z tendencją wzrostową w całym okresie. W latach 2016 - 2020 dynamika tych dochodów wyniosła łącznie 158,2%. Do wzrostu uzyskiwanych dochodów własnych przyczynił się w głównej mierze wzrost wpływów uzyskiwanych przez Gminę z tytułu udziału w podatkach budżetu państwa oraz wpływów z opłat. Dochody majątkowe w latach 2016 - 2020 charakteryzowały się dynamicznym tempem wzrostu. Trend ten podtrzymywały dochody ze zdarzeń jednorazowych, takich jak stale rosnące dochody ze sprzedaży majątku, ale przede wszystkim okazały się dotacje i środki budżetowe pozyskane na zadania inwestycyjne. W strukturze dochodów ogółem dominują dochody bieżące, które w latach 2016 - 2020 stanowiły przeciętnie 89,8% dochodów ogółem. Dochody majątkowe stanowiły w 78,5% wpływy z dotacji i środków pozabudżetowych i w 20,2% dochody ze sprzedaży majątku. W 2020 roku udział dochodów majątkowych wynosił 15% ogólnej sumy dochodów wobec średniej dla poprzednich czterech lat na poziomie 9%. Było to zasługą pozyskania ponad 46,7 mln złotych dotacji na inwestycje.

1.2. ANALIZA SZCZEGÓŁOWA DOCHODÓW

Tabela 5 przedstawia dokładną analizę dochodów Gminy w latach 2016 - 2020. Analiza została przeprowadzona na poziomie szczegółowości obejmującym paragrafy. Wartości dochodów dla poszczególnych paragrafów zostały zestawione w kolejności chronologicznej dla lat.

Tabela 5. Dochody Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020

DOCHODY	2016	2017	2018	2019	2020
Wpływy z podatków lokalnych	28 263 649	31 390 562	33 773 849	37 402 000	39 975 401
Podatek rolny	1 147 150	1 101 889	1 104 324	1 138 338	1 197 625
Podatek leśny	29 642	29 590	30 789	29 401	31 381
Podatek od nieruchomości	21 331 844	24 082 498	26 528 313	29 362 853	32 125 644
Podatek od środków transportowych	881 067	892 649	999 310	1 047 712	1 031 460
Podatek od spadków i darowizn	955 696	537 552	409 418	275 802	424 033
Podatek od czynności cywilnoprawnych	3 738 842	4 574 771	4 525 361	5 390 512	5 007 985
Wpływy z karty podatkowej	179 408	171 612	176 333	157 381	157 271
Wpływy z opłat	10 115 319	11 848 666	12 204 633	15 110 943	21 051 611
Opłata skarbową	745 734	837 392	845 165	916 983	825 195
Opłaty eksploatacyjne	112 368	90 725	107 148	119 302	152 995
Wpływy z opłaty targowej	29 385	19 660	16 758	13 420	7 246
Opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu	867 963	901 487	934 823	1 020 310	1 113 836
Opłata „śmieciowa”	4 577 577	6 119 003	6 793 520	9 200 673	15 970 122
Inne opłaty	3 782 292	3 880 399	3 507 219	3 840 255	2 982 217
Udział w podatkach budżetu państwa	55 367 127	62 492 013	73 331 418	84 401 719	84 757 545
Pod. dochodowy od osób fizycznych	53 574 446	60 751 625	70 879 261	81 883 635	82 841 370
Pod. dochodowy od osób prawnych	1 792 681	1 740 388	2 452 157	2 518 084	1 916 175
Dochody z majątku	8 153 423	13 784 427	9 759 156	7 799 002	17 176 616
Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych	4 460 496	5 069 086	4 922 392	5 229 489	5 301 091
Wpływy z przekształcenia prawa użytkownictwa wieczystego w prawo własności	179 140	720 819	252 478	342 100	175 214

DOCHODY	2016	2017	2018	2019	2020
Wpływy z tyt. odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	3 409 681	7 799 153	4 561 803	2 227 354	11 687 640
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	104 106	195 368	22 484	0	12 529
Wpływy z opłat za zarząd i wieczyste użytkowanie nieruchomości	0	0	0	59	141
Odsetki	160 361	284 988	297 856	468 230	237 700
Od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	61 255	64 222	107 571	126 267	132 578
Pozostałe odsetki	99 105	220 765	190 285	341 962	105 122
Pozostałe dochody	3 309 715	2 873 379	5 153 060	7 904 895	9 553 349
Grzywny, mandaty i kary pieniężne	31 840	80 292	72 738	128 991	66 035
Wpływy z usług	546 296	255 779	282 792	654 761	730 436
Inne dochody	2 322 232	1 469 909	1 579 305	2 702 637	2 607 950
Kwoty związane z odzyskanym podatkiem VAT	409 348	1 067 399	3 218 225	4 418 506	6 148 928
Subwencje z budżetu państwa	47 403 387	51 094 323	52 479 621	57 247 934	59 512 843
Subwencja oświatowa	44 961 741	49 448 092	52 479 621	57 247 934	59 512 843
Subwencja wyrównawcza	2 441 646	1 646 231	0	0	0
Dotacje celowe z budżetu państwa	60 818 781	63 900 430	67 773 705	87 758 998	110 564 298
Zadania bieżące zlecone i powierzone	15 500 395	16 836 848	20 186 171	20 735 518	20 848 431
Zadania bieżące zlecone i powierzone (par. 4-a cyf.: 7, 8 i 9)	443 039	108 362	820 958	639 383	1 215 852
Na program 500+	28 860 326	39 736 460	39 544 319	59 242 711	81 183 480
Zadania bieżące własne	16 015 020	7 218 760	7 222 258	7 141 387	7 316 535
Środki na dofinansowanie zadań ze źródeł pozabudżetowych	256 352	201 575	317 989	250 779	419 041
Na zadania realiz. na podst. porozum. między jedn. samorządu teryt.	209 297	181 230	245 097	250 779	168 418
Fundusze celowe	0	0	18 265	0	250 623
Inne	47 055	20 345	54 627	0	0
Środki na inwestycje	18 708 837	11 726 261	20 043 527	26 594 653	46 696 712
z budżetu państwa	2 226 553	1 675 956	3 108 311	106 949	117 889
ze źródeł pozabudżetowych	16 482 284	10 050 305	16 935 216	26 487 704	46 578 823
DOCHODY RAZEM	232 556 951	249 596 622	275 134 813	324 939 152	389 945 115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

W następujących podrozdziałach przeanalizowane zostaną najbardziej znaczące pozycje wymienione w powyższej tabeli.

1.2.1. WPŁYWY Z PODATKÓW LOKALNYCH

Grupę „Wpływy z podatków lokalnych” stanowią wszystkie daniny lokalne. Najbardziej znaczącymi dochodami w tej kategorii w Gminie Wieliczka są wpływy z podatku od nieruchomości, czynności cywilnoprawnych oraz podatek rolny. Szczegółowa analiza wymienionych strumieni dochodów znajduje się poniżej.

1.2.1.1. PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI

Najbardziej znaczącą pozycją w grupie „Wpływy z podatków lokalnych” jest podatek od nieruchomości. W 2020 roku aż 82% wszystkich wpływów podatkowych w Gminie Wieliczka pochodziło właśnie z tej daniny. Poniższa tabela zawiera

zestawienie dochodów uzyskanych w poprzednich latach wraz z planem na ostatni dzień grudnia roku badanego. Wprowadzono także podział na kwoty uzyskiwane od osób fizycznych i od osób prawnych.

Tabela 6. Dochody uzyskane z tytułu podatku od nieruchomości od osób fizycznych w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Plan na 31.12	8 550 000	8 880 000	9 773 750	10 227 528	10 012 998
Wykonanie	8 360 934	9 056 292	9 550 444	9 972 002	10 410 153
% Planu	98%	102%	98%	98%	104%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Dochody, które Gmina Wieliczka uzyskuje z tytułu podatku od nieruchomości od osób fizycznych charakteryzują się trendem rosnącym w analizowanym okresie. Warto dodać, że w roku 2020 Gmina na koniec roku planowała, że dochód ten będzie zbliżony do wykonanego 2019 roku, wykonano zaś wyższy. Plan udało się przekroczyć tylko w roku 2017 i 2020.

Tabela 7. Dochody uzyskane z tytułu podatku od nieruchomości od osób prawnych w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Plan na 31.12	14 000 856	16 330 856	16 868 750	18 709 171	21 927 538
Wykonanie	12 970 911	15 026 206	16 977 869	19 390 852	21 715 491
% Planu	93%	92%	101%	104%	99%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Dochody uzyskiwane z tytułu podatku od nieruchomości od osób prawnych w Gminie Wieliczka są średnio dwukrotnie wyższe aniżeli od osób fizycznych. Średnia dynamika roczna wzrostu w analizowanym okresie wynosi 120%. Plan udało się przekroczyć tylko w latach 2018 i 2019.

Kwoty uzyskiwanego dochody z tyt. podatku od nieruchomości zależne są od bazy podatkowej (liczby podatników, rodzaju nieruchomości) a także od stawek podatkowych. Tabela 8 przedstawia stawki podatku od nieruchomości przyjęte na 2021 r. dla Gminy Wieliczka i przykładowych sąsiednich gmin.

Tabela 8. Stawki podatku od nieruchomości na 2021 rok

Ostatnia zmiana:	GMINA WIELICZKA 13 listopada 2019 roku	GMINA NIEPOŁOMICE 25 listopada 2020 roku	GMINA ZIELONKI 19 listopada 2020 roku	GMINA MOGILANY 26 listopada 2020 roku	MIASTO KRAKÓW 16 września 2020 roku	Stawka maksymalna 1 stycznia 2021 roku
Podatek od budynków lub ich części:						
mieszkalnych (od 1 m ² powierzchni użytkowej)	0,81 PLN	0,82 PLN	0,85 PLN	0,71 PLN	0,85 PLN	0,85 PLN
związanych z prowadzeniem działalności gosp. oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gosp. (od 1 m ² powierzchni użytkowej)	22,86 PLN	23,71 PLN	21,82 PLN	20,00 PLN	24,84 PLN	24,84 PLN
zajętych na prowadzenie działalności gosp. w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym (od 1 m ² powierzchni użytkowej)	11,18 PLN	8,8 PLN	11,62 PLN	10,00 PLN	11,62 PLN	11,62 PLN
związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o działalności	4,87 PLN	4,87 PLN	5,06 PLN	4,53 PLN	2,02 PLN	5,06 PLN

Ostatnia zmiana:	GINA WIELICZKA <i>13 listopada 2019 roku</i>	GINA NIEPOŁOMICE <i>25 listopada 2020 roku</i>	GINA ZIELONKI <i>19 listopada 2020 roku</i>	GINA MOGILANY <i>26 listopada 2020 roku</i>	MIASTO KRAKÓW <i>16 września 2020 roku</i>	Stawka maksymalna <i>1 stycznia 2021 roku</i>
leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń (od 1 m ² powierzchni użytkowej)						
pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego (od 1 m ² powierzchni użytkowej)	5,49 PLN	8,05 PLN	5,20 PLN	6,05 PLN*	5,86 PLN	8,37 PLN
od budowli (w %)	2%	2%	2%	2%	2%	2%
od gruntów:						
związanych z prowadzeniem działalności gosp., bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków (od 1 m ² powierzchni)	0,95 PLN	0,95 PLN	0,98 PLN	0,81 PLN	0,99 PLN	0,99 PLN
pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi jezior i zbiorników sztucznych (od 1 ha powierzchni)	4,80 PLN	4,18 PLN	4,99 PLN	4,33 PLN	4,99 PLN	4,99 PLN
pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego (od 1 m ² powierzchni)	0,38 PLN	0,35 PLN	0,47 PLN	0,31 PLN	0,36 PLN	0,52 PLN
niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji...(od 1 m ² powierzchni)	3,15 PLN	3,08 PLN	3,28 PLN	2,98 PLN	3,28 PLN	3,28 PLN

*Za wyjątkiem stodoł, dla których stawka wynosi 3,55 PLN od 1 m² powierzchni użytkowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych powyższych Urzędów Gmin

Tabela 8 zawiera zestawienie wysokości podatku od nieruchomości dla Gminy Wieliczka na tle innych jednostek samorządowych znajdujących się w niedalekiej okolicy oraz samego miasta Krakowa. Wybór gmin porównywalnych podyktowany był podobną odległością od miasta wojewódzkiego, wielkością oraz liczbą mieszkańców. Stawki podatku od nieruchomości w Gminie Wieliczka nie odbiegają znacząco od średnich wartości w pozostałych gminach. Jedynie miasto Kraków może sobie pozwolić na zastosowanie maksymalnych stawek w najważniejszych pozycjach. Z kolei jedynie gmina Mogilany odbiega *in minus* od sąsiednich gmin.

W Wieliczce średnia dynamika wzrostu dochodów z tytułu podatku od nieruchomości sięga 11%. Wpływ na to ma nie tylko wzrost podstawowej stawki. Otóż Gmina Wieliczka będąc w mniejszości gmin w Polsce notuje stały przyrost liczby mieszkańców, którzy powodują zwiększanie się wpływów z tytułu podatku od nieruchomości. Gmina jest zmuszona również podnosić podstawowe składki biorąc pod uwagę sytuację makroekonomiczną. Zgodnie z powszechną wiedzą, jeżeli dynamika dochodów jest niższa niż dynamika inflacji, realnie następuje utrata wartości otrzymywanych dochodów.

Żeby chociażby utrzymywać realną wartość wpływów podatkowych należy podnosić wysokość danin w tempie inflacji. Zgodnie z wyliczeniami UMiG w Wieliczce różnica pomiędzy maksymalnymi stawkami podatku od nieruchomości, a obowiązującymi to ponad 2,7 mln złotych rocznie. Oznacza to, że Gmina mogłaby generować wyższy dochód podatkowy o wspomnianą kwotę, ale kierując się potrzebami ekonomicznymi mieszkańców szacuje wysokość daniny od nieruchomości na niższym poziomie niż maksymalny. Należy również dodać, że pandemia wirusa COVID 19 nie wpłynęła znacząco na ściągłość omawianego podatku, pomimo omawianego później zarządzenia Burmistrza 65/2020 w sprawie szczególnych rozwiązań (...) w związku z negatywnymi konsekwencjami ekonomicznymi i społecznymi stanu epidemii COVID-19 w Polsce. Wzrost wartości skutków udzielonych ulg i zwolnień nie okazał się wysoki w 2020 roku, a dynamika roczna nie odbiegała od wartości dla poprzednich lat. W 2020 roku ulgi i zwolnienia w Gminie Wieliczka opiewały na kwotę 747 tysięcy złotych.

1.2.1.2. PODATEK OD CZYNNOŚCI CYWILNOPRAWNYCH

Zgodnie z ustawą o podatku od czynności cywilnoprawnych, podatkowi temu podlegają między innymi następujące czynności cywilnoprawne:

- umowy sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych,
- umowy pożyczki pieniędzy lub rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku,
- umowy darowizny,
- umowy dożywocia,
- umowy o zniesienie współwłasności,
- ustanowienie hipoteki.

Dochody z tego tytułu obejmują około 12% całych dochodów z podatków lokalnych w 2020 roku. Jak nietrudno zauważyć, wysokość pobieranego podatku z tego tytułu nie zależy bezpośrednio od Gminy. Bardzo trudne jest dogłębne przeanalizowanie tych pozycji ze względu na ich jednorazowy i nieprzewidywalny charakter, który bezpośrednio zależy od aktywności mieszkańców Gminy Wieliczka w wyżej wymienionych obszarach. Niemniej, JST na podstawie danych historycznych szacują dochody, które mogą osiągnąć w danym roku od czynności cywilnoprawnych. Oszacowania i wykonania Gminy Wieliczka z tytułu analizowanego podatku znajdują się poniższej tabeli.

Tabela 9. Dochody uzyskane z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Plan na 31.12	3 000 000	4 520 000	4 975 000	5 034 470	4 800 000
Wykonanie	3 738 842	4 574 771	4 525 361	5 390 512	5 007 985
% Planu	125%	99%	91%	107%	104%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Jak wynika z powyższej tabeli, wykonanie nie odbiegało istotnie od planu jedynie w roku 2017 i 2020, co potwierdza powyższą tezę. Widać też ubytek dochodu w 2020 roku spowodowany pandemią koronawirusa.

1.2.1.3. PODATEK ROLNY

Podatek rolny to kolejna pozycja dochodowa w grupie podatków, na które Gmina nie ma żadnego wpływu. Płatnikami tej daniny są osoby fizyczne, prawne oraz jednostki organizacyjne, które są właścicielami bądź użytkownikami gruntów. Wysokość tej opłaty kalkuluje się raz w roku na podstawie średniej ceny skupu żyta za 11 kwartałów poprzedzających kwartał poprzedzający rok podatkowy i ogłasza ją prezes GUS w październiku. Dla gruntów ornych jest to 2,5 krotność ceny 1dt żyta, a dla pozostałych gruntów wysokość podatku to 5-krotność ceny 1dt żyta. Podatek rolny płatny jest w czterech ratach na koniec każdego kwartału. W 2020 roku danina ta wynosiła 146,15 zł/ha – grunty orne oraz 292,30 zł/ha za pozostałe grunty. W roku 2021 nastąpiła nieznaczna podwyżka tej opłaty. Gmina Wieliczka może w bieżącym roku spodziewać się wpływów w wysokości 146,38 zł/ha od powierzchni ornej i 292,75 zł/ha od pozostałych gruntów. Jak nietrudno zauważyć podwyżka nie przekracza nawet 1 punktu procentowego. Średnia dynamika wzrostu wysokości tej opłaty w badanych latach nie przekracza 2% rocznie, czyli realnie (przy utrzymującej się inflacji w okolicach 2,5%) Gmina z roku na rok traci na tym podatku.

1.2.2. WPŁYWY Z OPŁAT

Grupę „Wpływy z opłat” stanowią wszystkie opłaty, które mieszkańcy danej Gminy uiszczają do budżetu lokalnego. Najbardziej znaczącymi dochodami w Gminie Wieliczka w tej grupie to „Opłata śmieciowa”, za zezwolenia na sprzedaż alkoholu oraz opłata skarbową. Szczegółowa analiza wymienionych strumieni dochodów znajduje się poniżej.

1.2.2.1. OPŁATA „ŚMIECIOWA”

Potocznie opłata „śmieciowa” to suma dochodów, jakie Gmina Wieliczka otrzymuje od mieszkańców za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Jest to największa pozycja w grupie „Wpływy z opłat”. Jej udział to średnio 75% całej grupy. Od początku badanego okresu, czyli roku 2016 do końca 2020 roku dochody z tej opłaty wzrosły aż o prawie 250%. Poniższa tabela zawiera zestawienie planowanych dochodów wraz z wykonaniem w interwale rocznym.

Tabela 10. Dochody Gminy z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w latach 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Plan na 31.12	5 633 500	6 500 000	7 687 500	11 243 500	19 705 000
Wykonanie	4 577 577	6 119 003	6 793 520	9 200 673	15 970 122
% Planu	81%	94%	88%	82%	81%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Analizując powyższą tabelę, warto zauważyć, że Gmina średnio wykonywała tylko 85% planu dochodów. Warto podkreślić, że Gmina zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa nie może zarabiać na gospodarowaniu odpadami komunalnymi, ale nie może też dopłacać - wpływy z tej opłaty mają wystarczyć na pokrycie wszystkich kosztów. Przy założeniu, że plan dochodów jest wyznaczony w oparciu o rachunek kosztów, wskaźnik wpływów wykonanych tak istotnie poniżej 100%, oznacza że system ten nie bilansuje się.

1.2.2.2. OPŁATY ZA ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ ALKOHOLU

Drugą co do wartości pozycją w grupie „Wpływy z opłat” są dochody realizowane z wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Pozwolenia takie wydawane są osobno dla napojów:

- Do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo,
- Powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)
- powyżej 18% zawartości alkoholu.

Gmina Wieliczka w ostatnich latach realizuje dochody z tytułu zezwoleń na sprzedaż alkoholu oscylujące w okolicach miliona złotych. Są to specjalne dochody, które zgodnie z Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi mogą być wyłącznie wykorzystane na realizację:

- gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz programów o przeciwdziałaniu narkomanii,
- zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Podsumowując, dochody z opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu nie mogą być użyte jako chociażby środki na inwestycje czy programy infrastrukturalne, a kierowane są wyłącznie na programy skupiające się na przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii.

1.2.2.3. OPŁATA SKARBOWA

Dochody z opłaty skarbowej, inaczej zwanej stemplowej, są drugą najważniejszą pozycją w grupie „Wpływy z opłat”. Obowiązek uiszczenia powstaje z chwilą:

- dokonania zgłoszenia lub złożenia wniosku o dokonanie czynności urzędowej,
- złożenia wniosku o wydanie zaświadczenia lub zezwolenia (np. wspomniana wcześniej koncesja na sprzedaż napojów alkoholowych).

Dochody z tej opłaty mogą być przeznaczone na dowolne cele, włącznie z realizacją inwestycji. Pod względem planowania wysokości dochodów opłata skarbowa jest zbliżona do wpływów z podatku od czynności cywilnoprawnych. Szacowanie przyszłych wpływów poprzedza analiza danych historycznych i wysokości dochodów uzyskiwanych w poprzednich latach.

Tabela 11. Dochody Gminy z tytułu skarbowej w latach 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Plan na 31.12	1 983 900	1 305 500	1 208 000	908 000	1 009 000
Wykonanie	745 734	837 392	845 165	916 983	825 195
% Planu	38%	64%	70%	101%	82%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Powyższa tabela zawiera porównanie planowych dochodów z uzyskiwanymi z tytułu opłaty skarbowej. Analizując powyższą tabelę Gmina Wieliczka wykonała plan tylko w roku 2019. Należy zwrócić szczególną uwagę na przeszacowania

dochodów z tego paragrafu. Jak widać otrzymywane wpływy wahają się pomiędzy 745 tysięcy złotych, a 916 tysięcy. Plany natomiast są zdecydowanie wyższe. Dla przykładu Gmina Wieliczka w 2016 roku zakładała, że zrealizuje prawie 2 mln złotych, a rzeczywiście wykonała tylko 745 tysięcy złotych. Było to zaledwie 38% planu. W 2020 roku widać z kolei ubytek dochodu, który w latach 2016 – 2019 cechował się tendencją rosnącą.

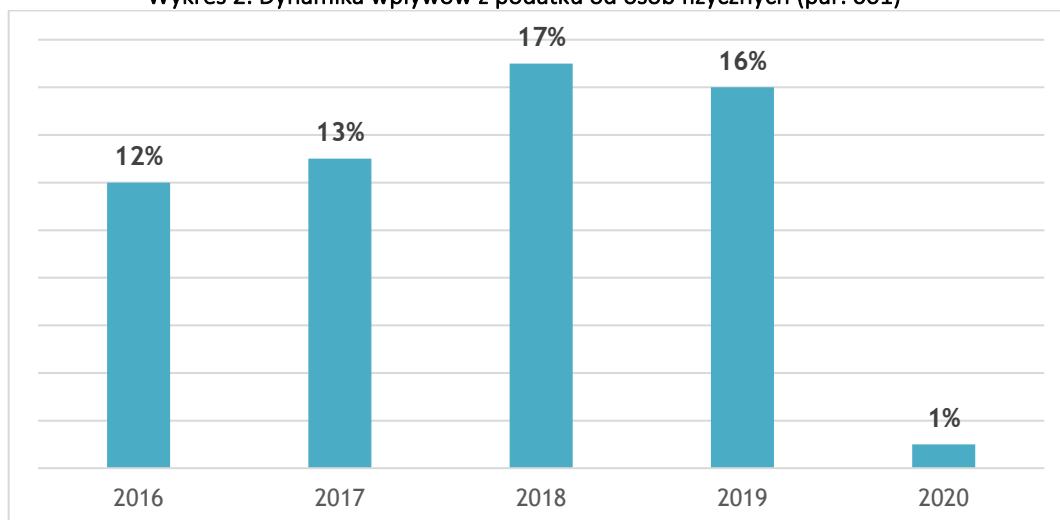
1.2.3. UDZIAŁ W PODATKACH BUDŻETU PAŃSTWA

W grupie „Udział w podatkach budżetu państwa” przeanalizowane zostały dwa strumienie dochodów osiągniętych przez Gminę Wieliczka - wpływy z podatku od osób fizycznych (PIT) oraz od osób prawnych (CIT).

1.2.3.1. PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH

Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych są głównym źródłem dochodów bieżących Gminy Wieliczka. Wpływy z tej daniny charakteryzowały się wysoką dynamiką sięgającą średnio 15% rocznie w latach 2016 - 2019. Spowodowane było to głównie czynnikami takimi jak: wzrost liczby mieszkańców w Gminie Wieliczka, wzrostem przeciętnego wynagrodzenia brutto a także spadkiem lokalnej stopy bezrobocia. Wyjątkiem od reguły jest rok 2020, gdzie wystąpiła pandemia wirusa COVID-19, lecz i w tym roku Gmina Wieliczka zanotowała niewielki, ale jednak wzrost wpływów z podatku dochodowego.

Wykres 2. Dynamika wpływów z podatku od osób fizycznych (par. 001)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Powyższy wykres i poniższa tabela zawierają porównanie wysokości prognozowanych wpływów z tytułu podatku dochodowego z wykonaniami budżetu. Dane zgrupowano w interwałach rocznych.

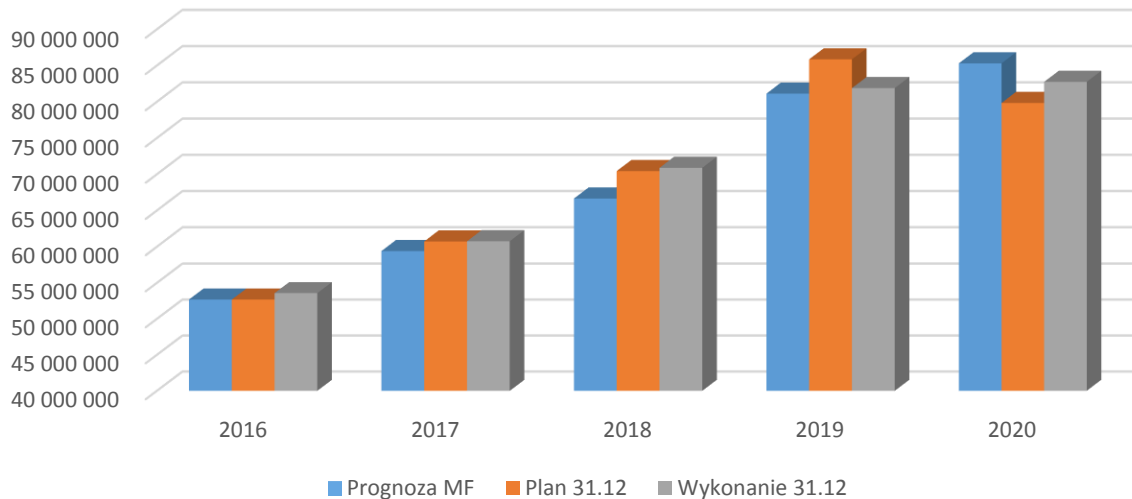

Tabela 12. Prognozowane i wykonane dochody z paragrafu 001 w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Prognoza MF	52 679 930	59 403 340	66 644 120	81 116 310	85 301 300
Plan 31.12	52 679 930	60 728 180	70 433 120	85 851 910	79 838 804
Wykonanie 31.12	53 574 450	60 751 630	70 879 260	81 883 640	82 841 370

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka i Ministerstwa Finansów

Wykres 3. Prognozowane, planowane i wykonane dochody z paragrafu 001 w latach 2016 - 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka i Ministerstwa Finansów

W latach 2016-2019 dochody wykonywane były zdecydowanie wyższe niż prognoza Ministerstwa Finansów. Najwyższa różnica wystąpiła w 2018 roku i wynosiła aż 6,3% wartości planu, czyli kwotowo około 4,2 mln zł. Najniższa dodatnia dysproporcja natomiast w roku 2019 i wynosiła 0,94%, czyli około 767 tysięcy złotych. Natomiast w 2020 roku Gminie nie udało się wykonać planu ministerialnego, ale plan Gminy został zrealizowany. Powodami tej sytuacji są zmniejszone wpływy z podatku PIT ze względu na sytuację epidemiczną, ale też i zmiana stawek podatkowych. Trzeba zaznaczyć, że utrata dochodów spowodowana pandemią wirusa SARS COV-2 jest przejściowa i w następnych kwartałach należy oczekiwać powrotu do trendu wzrostowego wysokości dochodów z podatku od osób fizycznych, choć ten wzrost nastąpi z już obniżonej bazy. Długofalowe skutki Gmina będzie natomiast odczuwać z powodu obniżki podstawowej stawki podatkowej do 17%.

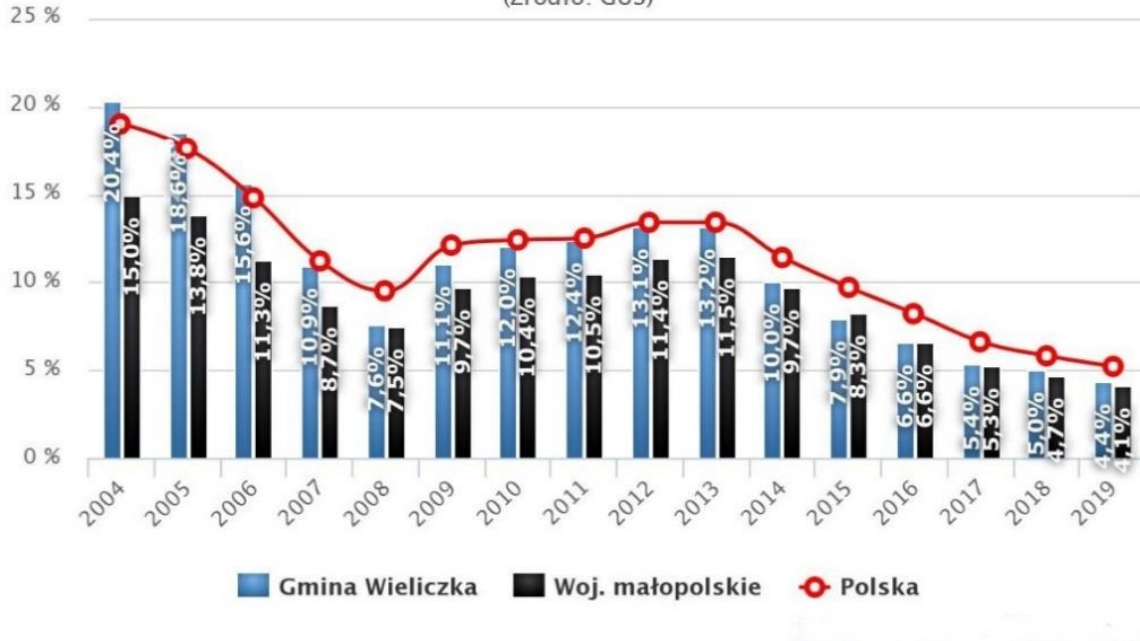
Warto dodać, że Gmina Wieliczka we wszystkich latach oprócz roku 2016 podnosiła plan dochodów z paragrafu 001. Jest to sytuacja nadzwyczajna świadcząca o pewności wykonania planu ministerialnego w ciągu roku.

Poniższe wykresy 4 - 6 ilustrują pozytywne symptomy, jakie mają miejsce w Gminie, które wpływają na wysokość tego podatku. Stopa bezrobocia w Gminie Wieliczka w latach 2015 - 2019 zmniejszyła się z 7,9% do 4,4%. W całym analizowanym okresie była niższa niż dla całego kraju. W latach 2015 - 2018 nastąpił też wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto z 3.812 zł do 4.474 zł. Wynagrodzenia mieszkańców Gminy Wieliczka utrzymują się na nieco niższym poziomie niż w województwie oraz niższym niż średnia dla kraju. Pozytywnie natomiast na wysokość podatku

dochodowego od osób fizycznych wpływa wzrost liczby ludności. W latach 2016 - 2019 liczba mieszkańców wzrosła z 57.487 do 60.481.

Wykres 4. Stopa bezrobocia w Gminie Wieliczka w latach 2004 - 2019

(Źródło: GUS)

Źródło: polskawliczbach.pl

Wykres 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w Gminie Wieliczka w latach 2002 - 2018

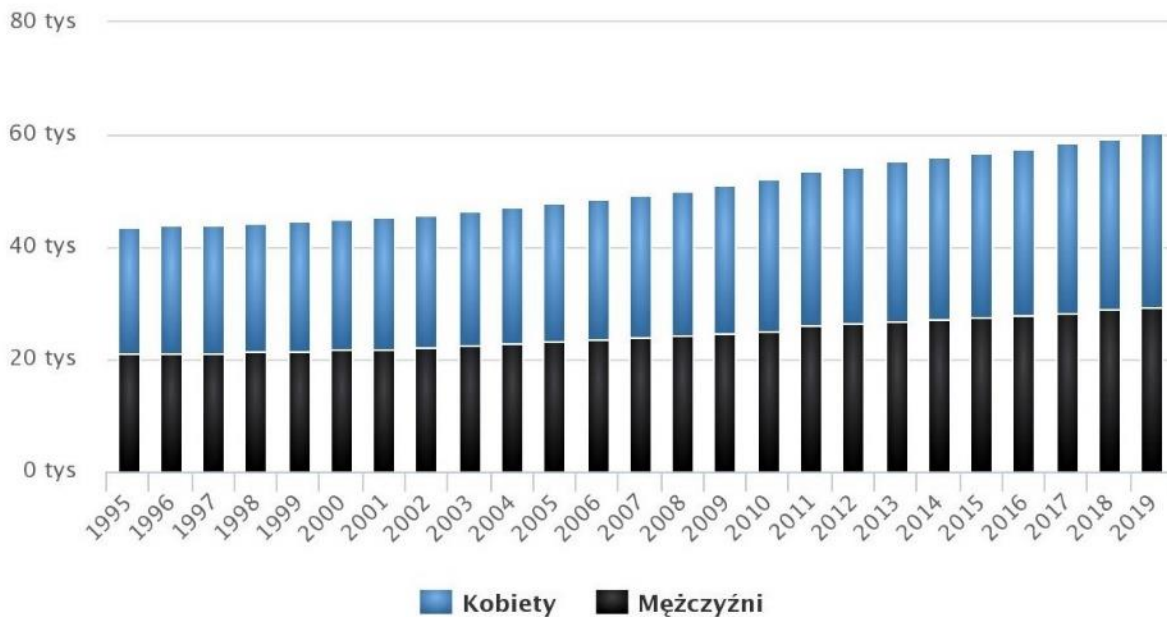
(Źródło: GUS)

Źródło: polskawliczbach.pl

Wykres 6. Liczba mieszkańców w Gminie Wieliczka w latach 1995 - 2019

(Źródło: GUS)

Źródło: polskawliczbach.pl

1.2.3.2. PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB PRAWNYCH

Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) zależą bezpośrednio od liczby przedsiębiorstw na terenie danej Jednostki Samorządu Terytorialnego oraz od stopy ich zyskowności. Dochód ten nie jest prognozowany przez Ministra Finansów, lecz planuje go sama gmina. Dochody planowane i wykonane z tego tytułu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13. Dochody Gminy z tytułu podatku od osób prawnych (par.002) w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Plan na 31.12	4 000 000	3 200 000	2 720 000	2 162 301	1 830 000
Wykonanie	1 792 681	1 740 388	2 452 157	2 518 084	1 916 175
% Planu	45%	54%	90%	116%	105%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Plan został wykonany tylko w ostatnich dwóch latach. Dochody z tytułu podatku od osób prawnych wahają się od prawie 1,8 mln złotych do ponad 2,5 mln złotych w 2019 roku. Analizując powyższą tabelę, szczególnie wiersz „Plan na 31.12” można odnotować, że Gmina Wieliczka w badanym okresie z roku na rok obniża plan dochodów z analizowanego tytułu. Sytuację tą można interpretować jako próbę urealnienia planu wykonywanych dochodów. Warto nadmienić, że wysokość stawki podatku od osób prawnych od 2020 roku uległa zmianie. Wprowadzono ulgi dla przedsiębiorców, którzy w 2019 roku zrealizowali dochody niższe niż 2 miliony euro. Dla takich firm nowa stawka podatku CIT wynosi 9%. Gmina

Wieliczka w 2020 roku zrealizowała o 24% mniejsze dochody z analizowanego tytułu w porównaniu z rokiem 2019. Tak niska kwota dochodów z paragrafu 002 w 2020 roku jest pochodną zmian niezależnych od Gminy, w tym głównie obniżce stawki CIT dla niewielkich przedsiębiorstw oraz stanu pandemii w Polsce.

1.2.4. DOCHODY Z MAJĄTKU

Grupę „Dochody z majątku” stanowią wszystkie dochody, jakie Gmina osiąga z tytułu gospodarowania własnym majątkiem: sprzedaży, najmu bądź dzierżawy składników majątkowych. Najbardziej znaczącymi dochodami w Gminie Wieliczka w tej grupie są „Wpływy z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości” oraz „Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych”. Szczegółowa analiza wymienionych strumieni dochodów znajduje się poniżej.

1.2.4.1. WPŁYWY Z TYTUŁU ODPŁATNEGO NABYCIA PRAWA WŁASNOŚCI ORAZ PRAWA UŻYTKOWANIA WIECZYSTEGO NIERUCHOMOŚCI

Pozycję „Wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości” należy rozumieć jako sprzedaż mienia Gminy oraz dochody z tytułu użytkowania wieczystego lokali przez mieszkańców. Trzeba zaznaczyć, że zbył mienia stanowi więcej niż 99% wartości analizowanej pozycji. W 2019 roku wykonano zaledwie 39,85% planu i osiągnięto dochody nieprzekraczające 2,3 mln złotych. Zgodnie z informacjami Gminy Wieliczka są to wpływy ze spieniężenia działek położonych w Węgrzcach Wielkich, Czarnochowicach i Wieliczce. Transakcja sprzedaży działek w Kokotowie i Węgrzcach Wielkich przeznaczona na budownictwo jednorodzinne w 2019 roku nie została sfinalizowana. W roku 2020 natomiast udało się wykonać 107% planu i powiększyć dochody do ponad 11,5 mln złotych, należy dodatkowo zaznaczyć, że ostatni rok to jedyny w całym okresie badania, w którym udało wykonać się plan.

Tabela 14. Dochody Gminy z paragrafu 077 w latach 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Plan na 31.12	4 715 510	8 772 296	5 308 700	5 589 360	10 890 691
Wykonanie	3 409 681	7 799 153	4 561 802	2 227 353	11 687 640
% Planu	72%	89%	86%	39%	107%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

1.2.4.2. DOCHODY Z NAJMU I DZIERŻAWY SKŁADNIKÓW MAJĄTKOWYCH

W pozycji „Dochody z najmu i dzierżawy(…)” średnio prawie połowa realizowanych dochodów pochodzi z dzierżawy sieci kanalizacyjnej i przydomowych oczyszczalni. Wykonane dochody z tego tytułu w 2019 i 2020 roku wynosiły prawie 2,10 mln złotych. Należy dodać, że tylko w roku 2020 Gminie Wieliczka udało się wykonać plan z paragrafu 075. Pełna analiza planu i wykonania w analizowanych latach została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 15. Dochody Gminy z paragrafu 075 w latach 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Plan na 31.12	5 313 212	6 451 377	5 858 535	5 627 655	5 259 630
Wykonanie	4 460 496	5 069 086	4 922 392	5 229 489	5 301 091
% Planu	84%	79%	84%	93%	101%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

1.2.5. POZOSTAŁE DOCHODY

Grupę „Pozostałe” stanowią wszystkie pozostałe dochody jakie Gmina osiąga z tytułów niewymienionych powyżej ani poniżej. Najbardziej znaczącym dochodem w Gminie Wieliczka w tej grupie są „Kwoty związane z odzyskanym podatkiem VAT”. Przeanalizowano również pozycję „Inne dochody”.

1.2.5.1. KWOTY ZWIĄZANE Z ODZYSKANYM PODATKIEM VAT

Pozycja „Kwoty związane z odzyskanym podatkiem VAT” obejmują znaczący udział kategorii „Pozostałe dochody”. Przedstawione wartości odnoszą się do zwrotów podatku od towarów i usług z projektów inwestycyjnych oraz projektów „miękkich” i są pochodną głównie działalności inwestycyjnej. Należy podkreślić, że łącznie w badanym przedziale czasowym udało się odzyskać ponad 15,26 mln złotych.

1.2.5.2. WPŁYWY Z USŁUG, INNE DOCHODY

Wskazane dochody obejmują wiele różnych, często drobnych źródeł dochodów, jednak warto podkreślić fakt, że znaczące kwoty w tej kategorii zajmują przychody ze sprzedaży biletów na niedawno uruchomioną komunikację publiczną. Inwestycja w transport zbiorowy zbiegła się niestety z pandemią oraz *lockdownem*, przez co plany związane z realizacją dochodów z tytułu sprzedaży biletów nie zostały wykonane. Z założonych 1,5 mln złotych dochodów planowanych w 2020 roku udało się zrealizować tylko niecałe 300 tysięcy złotych, a więc około 20%.

Drugą znaczącą pozycją w analizowanej kategorii są dochody z tytułu opłat za parkowanie w Strefie Płatnego Parkowania. Z tego tytułu Gmina Wieliczka w 2019 roku osiągnęła dochód w wysokości ponad 854 tysiące złotych, czyli 102,85% założonego planu. W 2020 roku było to ponad 610 tysięcy złotych, to jest około 28% mniej niż w roku poprzednim. Jest to bardzo dobry wynik zważając na obostrzenia sanitarne, głównie w sferze gastronomii, ale i zawieszenie pobierania opłat z parkomatów w Wieliczce w okresie 16 marca – 1 czerwca.

1.2.6. SUBWENCJE Z BUDŻETU PAŃSTWA

Subwencje z budżetu państwa Gmina Wieliczka w badanym okresie uzyskiwała z dwóch różnych tytułów: subwencję oświatową oraz wyrównawczą. Dochody z subwencji oświatowej mają co do zasady pokrywać koszty funkcjonowania szkół i placówek oświatowych. Tak niestety nie jest w zdecydowanej większości jst w Polsce, zaś dogłębna analiza tej

pozycji znajduje się w dziale poświęconym wydatkom. Warto odnotowania jest fakt, że od 2017 roku Gmina Wieliczka przestała otrzymywać subwencję wyrównawczą z budżetu państwa. Zgodnie z Ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, subwencja wyrównawcza dzieli się na dwie części: kwotę podstawową i kwotę uzupełniającą. Gminy otrzymują kwotę podstawową pod warunkiem, że wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie jest niższy niż 92% średniej krajowej. Wspomniany wskaźnik publikuje raz w roku Minister Finansów. Kwotę uzupełniającą natomiast otrzymują gminy, w których gęstość zaludnienia jest niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju oraz w których, wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie jest niższy niż 150% średniej krajowej. Na wskaźnik dochodów podatkowych wpływ mają wszystkie podatki lokalne, opłaty oraz dochody z danin od osób fizycznych i prawnych. Wysokie odczyty wskaźnika w ostatnich latach oraz przyrost ludności w Gminie spowodował, że Wieliczka od trzech lat nie otrzymuje dochodów z tytułu subwencji wyrównawczej. Z jednej strony jest to dobry symptom świadczący o lokalnym rozwoju ekonomicznym i społecznym, ale z drugiej strony dla Gminy Wieliczka był to pewny strumień dochodów, który został wstrzymany.

1.2.7. DOTACJE CELOWE Z BUDŻETU PAŃSTWA

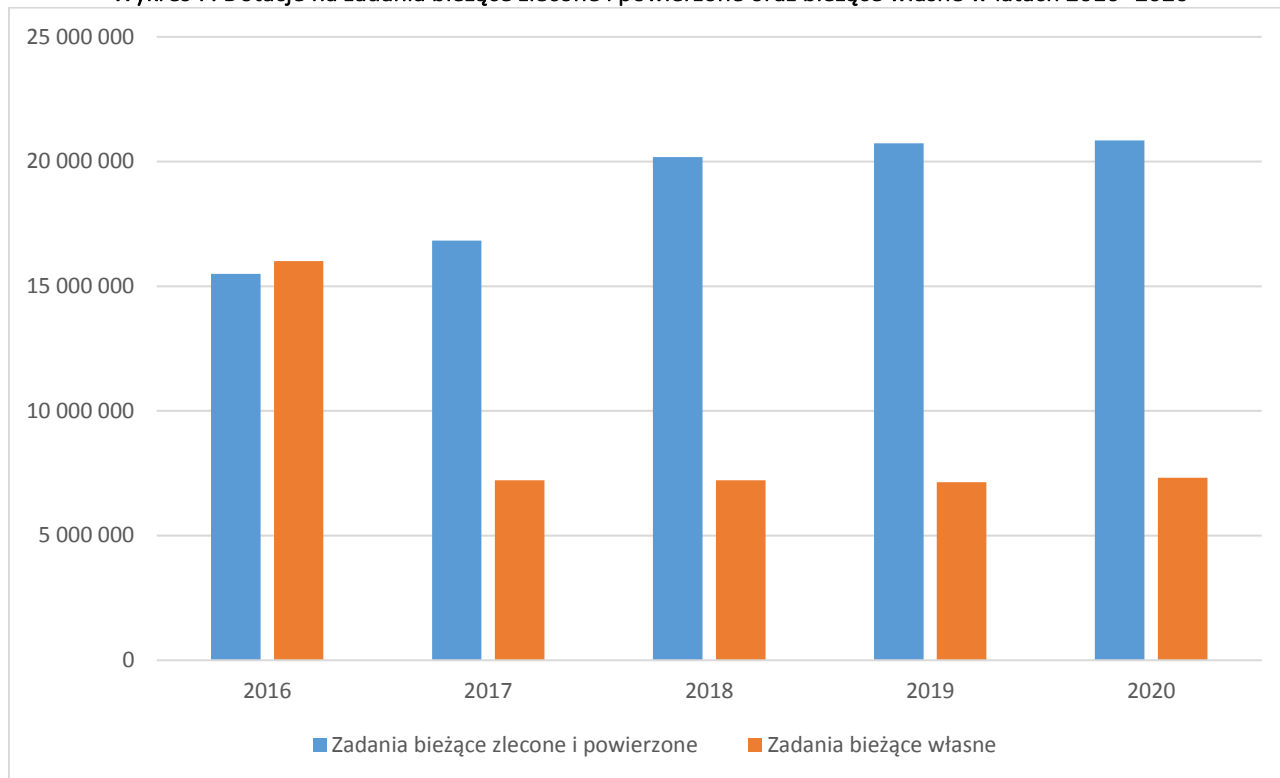
Dotacje celowe z budżetu państwa obejmują dochody otrzymywane przez Gminę na zadania bieżące zlecone i powierzone oraz bieżące własne. Bardzo ważnym paragrafem, który również znajduje się w tej grupie są pieniądze przeznaczone na realizację programu „Rodzina 500+”. Jest to najbardziej znacząca kategoria w tej grupie, która nieco zawyża podsumowujące kwoty. Dla przypomnienia, środki na wspomniany program są neutralne dla budżetu Gminy. Samorząd nie może wykorzystać ich w innym celu aniżeli wynika to z założeń rządowego Programu. Na potrzeby analizy, kwoty i pozycje, które wpływają na budżet Gminy Wieliczka zostały przeanalizowane poniżej.

1.2.7.1. ZADANIA BIEŻĄCE ZLECONE I POWIERZONE I BIEŻĄCE WŁASNE

Zadaniami bieżącymi zleconymi są to wszystkie zadania, które są nałożone na Gminę przez administrację rządową. Dla przykładu jest to organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych czy chociażby realizacja zadań wynikających z programów rządowych. Zadania powierzone to przejęte w drodze umowy lub porozumienia od innych jednostek. Zadania bieżące własne obejmują sprawy dróg gminnych, ładu przestrzennego, wodociągów, lokalnego transportu zbiorowego i wiele innych. Wysokość dochodów z zadań bieżących zleconych oraz bieżących własnych nie zależą bezpośrednio od Gminy. Są przyznawane ogólnie ze środków budżetu państwa.

Dochody osiągnięte przez Gminę Wieliczka z tytułu zadań bieżących zleconych i powierzonych oraz bieżących własnych przedstawia poniższy wykres. Pominięto tutaj dotacje na program „Rodzina 500+”.

Wykres 7. Dotacje na zadania bieżące zlecone i powierzone oraz bieżące własne w latach 2016 -2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Analizując dochody Gminy Wieliczka z tytułu zadań bieżących zleconych i powierzonych nietrudno dostrzec, że dochody te rosną bardzo powoli. Jedynie w roku 2018 roku kwota dotacji wzrosła o 20% w porównaniu z rokiem poprzednim. Od wspomnianego roku dynamika wynosi już tylko średnio 1,60%. Jest to wartość zdecydowanie niższa niż wartość inflacji. Jeszcze gorsza sytuacja występuje w dochodach z dotacji z tytułu zadań bieżących własnych. Po drastycznej obniżce w 2017 roku, średnia dynamika w następnych latach wynosi 0,4%.

1.2.8. ŚRODKI NA INWESTYCJE

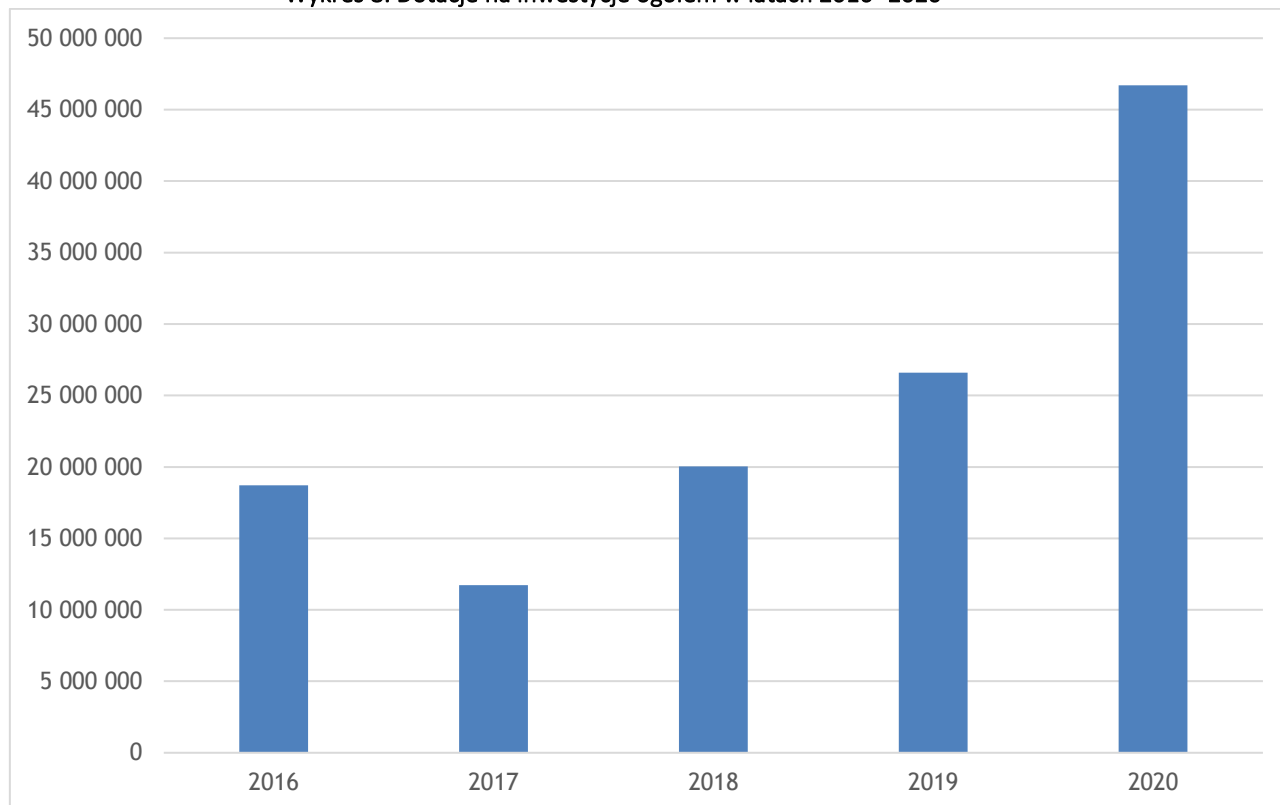
Gmina Wieliczka w badanym okresie realizowała między innymi inwestycje z zakresu:

- organizacji transportu metropolitalnego Gminy poprzez zakup nisko-emisyjnych autobusów oraz budowy i integracji infrastruktury komunikacyjnej,
- budowy i przebudowy dróg lokalnych zapewniających bezpośrednie połączenie z terenami inwestycyjnymi,
- budowy kanalizacji,
- realizacji projektu zintegrowanego LIFE w zakresie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, na które Gmina pozyskała dotacje bezzwrotne.

Całość dotacji na inwestycje w roku 2019 opiewała na kwotę ponad 25 mln złotych, a w 2020 roku wartość ta przekroczyła 47 mln złotych. Gmina Wieliczka otrzymała również w 2019 r. dotacje na łączną kwotę ponad 8 mln złotych z państwowych funduszy celowych (par 635) na budowę oraz pielęgnację dróg gminnych.

Łącznie w latach 2016 – 2020 pozyskano dotacje na inwestycje w kwocie niemal 124 mln złotych.

Wykres 8. Dotacje na inwestycje ogółem w latach 2016 -2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

1.3. ANALIZA PARETO DOCHODÓW

Niniejsza analiza Pareto została przeprowadzona na poziomie szczegółowości obejmującym pojedyncze paragrafy klasyfikacji budżetowej. Dla tak wyznaczonych średnich, analizę przeprowadzono wg zasady Pareto, która mówi, że za ok. 80% wszystkich skutków odpowiada 20% przyczyn. Istota metody opiera się na pracy włoskiego ekonomisty Vilfredo Pareto żyjącego na przełomie XIX i XX wieku, który w 1897 roku zbadał zamożność włoskiego społeczeństwa. Zaobserwował, że 20% rodzin we Włoszech posiada aż 80% bogactwa tego kraju. Stwierdzając występowanie tego nierównomiernego rozkładu również w innych sytuacjach, Pareto sformułował zasadę znaną obecnie jako reguła 80/20. Mówi ona, że występowanie osiemdziesięciu procent typów zdarzeń można zaobserwować w niewielkim, zaledwie dwudziestoprocentowym fragmencie możliwych okoliczności. Jednak powyższa zasada nie zawsze działa z idealną precyzją, jeżeli chodzi o proporcje, natomiast ogólnym jej podsumowaniem jest fakt, iż mała część ze wszystkich przyczyn

odpowiada za większą część rezultatu. Prowadzi to do wniosku, że niższymi nakładami środków i mniejszym wysiłkiem, skierowanymi na determinujący obszar, można osiągnąć równie znaczące efekty. Poniższy wykres 9 ma postać tzw. diagramu Pareto, umożliwiającego łatwą hierarchizację i graficzne odwzorowanie źródeł stanowiących dochód budżetu Gminy na poziomie paragrafu. Widać tutaj dominację najważniejszych źródeł dochodów. Analizując poniższą tabelę można stwierdzić, że pierwsze 5 pozycji dochodów odpowiada za 74,28% ogólnej ich wartości.

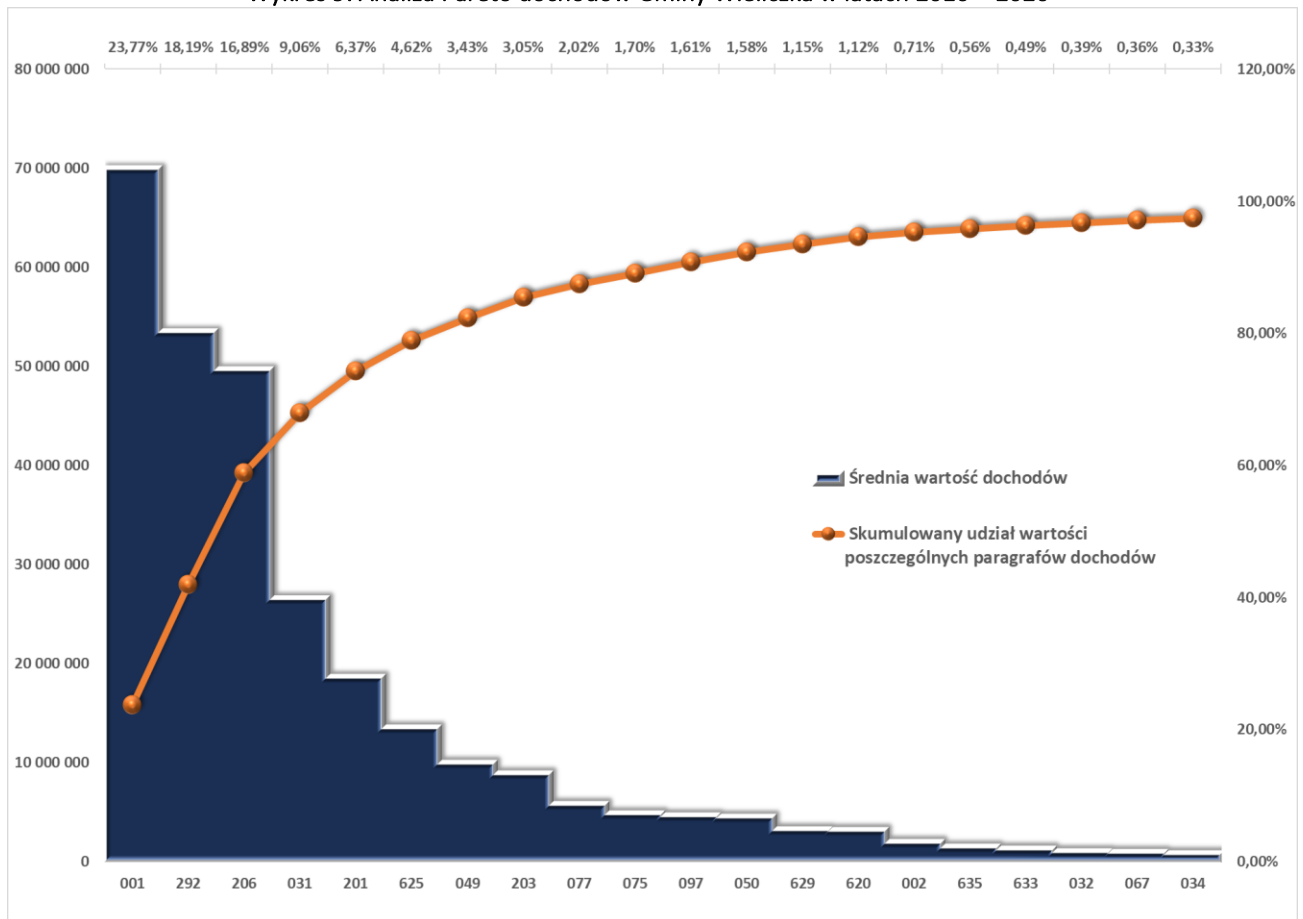
Tabela 16. Analiza Pareto dochodów Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020

Lp	Paragraf	Opis	Średnia wartość dochodów	Skumulowany udział wartości poszczególnych paragrafów dochodów	% całości dochodów	2016	2017	2018	2019	2020
1	001	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	69 967 245	23,77%	23,77%	53 574 446	60 751 625	70 879 261	81 883 635	82 747 260
2	292	Subwencje ogólne z budżetu państwa	53 547 622	41,95%	18,19%	47 403 387	51 094 323	52 479 621	57 247 934	59 512 843
		Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	49 713 459	58,84%	16,89%	28 860 326	39 736 460	39 544 319	59 242 711	81 183 480
3	206									
4	031	Wpływy z podatku od nieruchomości	26 686 231	67,90%	9,06%	21 331 844	24 082 498	26 528 313	29 362 853	32 125 644
		Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	18 763 436	74,28%	6,37%	15 454 364	16 757 195	20 181 922	20 672 953	20 750 746
5	201									
		Dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego	13 606 630	78,90%	4,62%	-	2 108 393	15 995 582	15 278 397	34 650 779
6	625									
		Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	10 094 772	82,33%	3,43%	6 352 744	8 159 701	8 411 504	10 617 970	16 931 940
7	049									
		Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	8 982 792	85,38%	3,05%	16 015 020	7 218 760	7 222 258	7 141 387	7 316 535
8	203									
		Wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	5 937 126	87,40%	2,02%	3 409 681	7 799 153	4 561 803	2 227 354	11 687 640
9	077									
		Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym	4 996 511	89,09%	1,70%	4 460 496	5 069 086	4 922 392	5 229 489	5 301 091
10	075									
		Wpływy z różnych dochodów	4 750 564	90,71%	1,61%	2 608 789	2 151 770	4 201 774	6 523 215	8 267 274
11	097									
		Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych	4 638 963	92,28%	1,58%	3 738 842	4 574 771	4 525 361	5 390 512	4 965 331
12	050									
		Środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin, powiatów (związków gmin, związków powiatowo-gminnych, związków powiatów), samorządów województw, pozyskane z innych źródeł	3 394 959	93,44%	1,15%	2 765 095	368 948	36 492	3 869 640	9 934 619
13	629									
		Dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, z wyłączeniem dochodów klasyfikowanych w paragrafie 625	3 306 004	94,56%	1,12%	10 845 611	5 684 411	-	-	-
14	620									
		Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych	2 083 652	95,27%	0,71%	1 792 681	1 740 388	2 452 157	2 518 084	1 914 949
15	002									
		Środki otrzymane z państwowych funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek sektora finansów publicznych	1 648 371	95,83%	0,56%	-	-	-	6 602 027	1 639 828
16	635									
		Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	1 437 530	96,31%	0,49%	2 197 443	1 657 059	3 108 311	106 949	117 889
17	633									
		Wpływy z podatku rolnego	1 137 865	96,70%	0,39%	1 147 150	1 101 889	1 104 324	1 138 338	1 197 625
18	032									

Lp	Paragraf	Opis	Średnia wartość dochodów	Skumulowany udział wartości poszczególnych paragrafów dochodów	% całości dochodów	2016	2017	2018	2019	2020
19	067	Wpływy z opłat za korzystanie z wyżywienia w jednostkach realizujących zadania z zakresu wychowania przedszkolnego	1 063 778	97,06%	0,36%	925 340	959 725	1 040 585	1 372 591	1 020 649
20	034	Wpływy z podatku od środków transportowych	970 440	97,39%	0,33%	881 067	892 649	999 310	1 047 712	1 031 460

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Wykres 9. Analiza Pareto dochodów Gminy Wieliczka w latach 2016 – 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

W większości samorządów w Polsce podstawowym źródłem finansowania działalności są paragrafy 292, 206, 201, 001 oraz 031. W Gminie Wieliczka rozkład tych najistotniejszych paragrafów jest dość równomierny, co oznacza ich dywersyfikację. Najważniejszym źródłem dochodów Gminy jest podatek dochodowy od osób fizycznych. Wartość dochodów z tego tytułu w analizowanym okresie wzrosła z 53,57 mln zł do 82,75 mln zł. Dalsze, lecz bardzo istotne pozycje w powyższym wykresie Pareto to chociażby wpływy z podatku od nieruchomości czy dochody z najmu i sprzedaży majątku.

Jak wynika z tabeli, jak i wykresu, najistotniejszymi źródłami dochodów Gminy są:

- Podatek dochodowy od osób fizycznych - średnio 23,77% wszystkich dochodów,

- Subwencje ogólne z budżetu państwa – średnio 18,19% wszystkich dochodów,
- Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom związane z realizacją świadczenia wychowawczego (program „Rodzina 500+) - średnio 16,89% wszystkich dochodów,
- Podatek od nieruchomości – średnio 9,06% wszystkich dochodów,
- Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami – średnio 6,37% wszystkich dochodów.

Pozostałe kategorie dochodów stanowią pojedynczo nie więcej niż 4,62% dochodów ogółem. Warto zauważyć, że od roku 2016, w związku z realizacją programu rządowego „Rodzina 500+”, Gmina otrzymuje wysokie dochody z paragrafu 206, które służą realizacji świadczeń wychowawczych. Są one jednak neutralne dla budżetu, gdyż otrzymane środki są wydatkowane na wypłatę świadczeń osobom fizycznym.

1.4. WNIOSKI Z ANALIZY DOCHODÓW

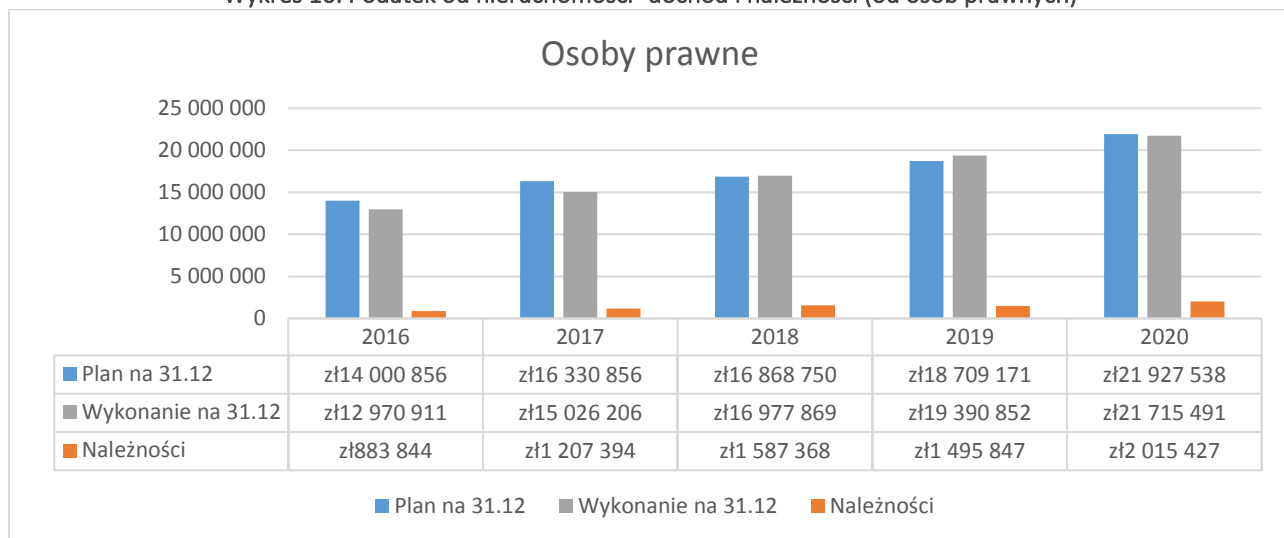
Z analizy dochodów Gminy wynika, że:

- Dobra koniunktura na rynku poparta spadkiem poziomu bezrobocia oraz wzrostem przeciętnego wynagrodzenia i rosnącą liczbą ludności przełożyła się na wzrost uzyskiwanych dochodów Gminy z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych PIT, który stanowi najistotniejsze źródło dochodów Gminy Wieliczka. Wprowadzone przez rząd zmiany w podatku PIT (obniżenie stawki PIT oraz zwolnienie z płacenia osób poniżej 26 roku życia) nie przełożyły się na mniejsze wpływy z tego tytułu. Wyjątkiem był rok 2020, gdzie zanotowano mniejszą dynamikę wzrostową, a w przypadku niektórych dochodów wręcz spadek ich wartości. Nie zrealizowano też planowanych nowych źródeł, jak np. sprzedaż biletów na komunikację gminną.
- Kolejne istotne źródła dochodów Gminy to: subwencje ogólne z budżetu państwa, dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom związane z realizacją świadczenia wychowawczego (program „Rodzina 500+), podatek od nieruchomości oraz dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami. Warto podkreślić, że otrzymywane subwencje i dotacje cechowały się niską dynamiką, więc motorem napędowym dochodów w Gminie Wieliczka były dochody własne.
- Udział dochodów własnych Gminy w dochodach bieżących wynosił przeciętnie 49,9%. Dochody Gminy Wieliczka to głównie dochody bieżące, które w latach 2016-2020 stanowiły przeciętnie 89,8% dochodów ogółem.
- Gmina Wieliczka w badanym okresie pozyskała dotacje i środki pozabudżetowe na zadania inwestycyjne łącznie w wysokości 123,7 mln złotych, z czego w 2020 roku kwota pozyskanych środków wyniosła 46,6 mln złotych, warto podkreślić, że tylko w ostatnim roku w ujęciu procentowym do dochodów środki na inwestycje stanowiły aż 12% wszystkich dochodów Gminy Wieliczka.
- Istotnym źródłem finansowania działalności Gminy były wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości.

2. ANALIZA NALEŻNOŚCI

W kolejnym etapie analizie poddane zostały należności budżetu Gminy Wieliczka. Poniższe wykresy przedstawiają kształtowanie się wartości dochodów z tytułu podatku od nieruchomości według planu i wykonania oraz wartości należności. Wykres 10 uwzględnia kwoty podatku od osób prawnych, natomiast wykres 11 od osób fizycznych. Wartość dochodów z tytułu podatku od nieruchomości od osób prawnych wzrosła w latach 2016 - 2020 o niemal 60%. Dynamika należności natomiast była zdecydowanie niższa i wyniosła 44%. W ujęciu rocznym, dynamika dochodów jest praktycznie stała w badanym okresie i wynosi około 14%, natomiast dynamika należności charakteryzuje się wahaniami od -6% w 2019 do 35% w 2020 roku. W roku 2020 wykonane dochody wzrosły o 12% w stosunku do roku poprzedniego, a należności wzrosły wówczas aż o niemal 35%. Najmniejszy stosunek należności do dochodów wykonanych został osiągnięty w roku 2016 (6,8%), natomiast największy w roku 2020 (9,3%). Średnio wartość ta w analizowanym okresie wynosiła 8,2%.

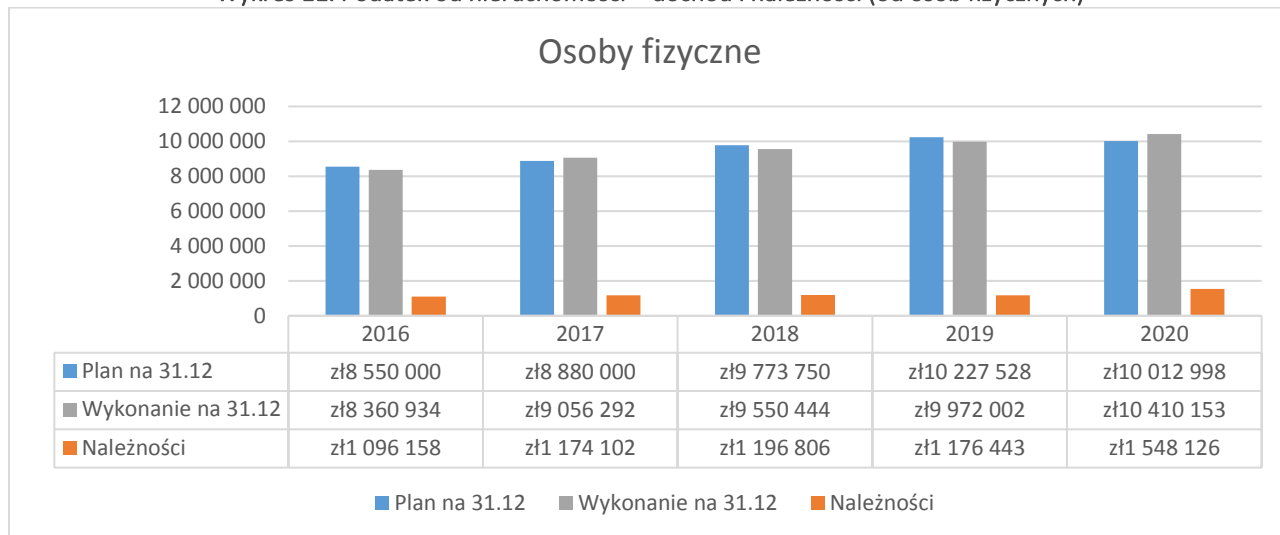
Wykres 10. Podatek od nieruchomości -dochód i należności (od osób prawnych)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Należności z tytułu podatku od nieruchomości od osób fizycznych zwiększały swoją wartość w latach 2016 - 2020 w tempie średniorocznym około 9,5%, przy czym *gros* tego wzrostu dotyczyło 2020 roku. Wartość wykonanych dochodów również jest w trendzie wzrostowym charakteryzującym się dynamiką roczną 5,6%. Warto zauważyć, że średni wzrost należności od osób prawnych z tytułu podatku od nieruchomości jest o prawie 4 punkty procentowe wyższy od wykonywanych dochodów. Średnio należności stanowiły 13% wartości dochodów wykonanych. Najwięcej (14,9%) stanowiły w roku 2020, a najmniej (11,8%) w roku 2019. O ile do 2019 roku kwota należności była utrzymywała się na zbliżonym poziomie pomimo rosnących dochodów, to w 2020 roku nastąpił istotny wzrost należności, co świadczy o utraconym dochodzie.

Wykres 11. Podatek od nieruchomości – dochód i należności (od osób fizycznych)

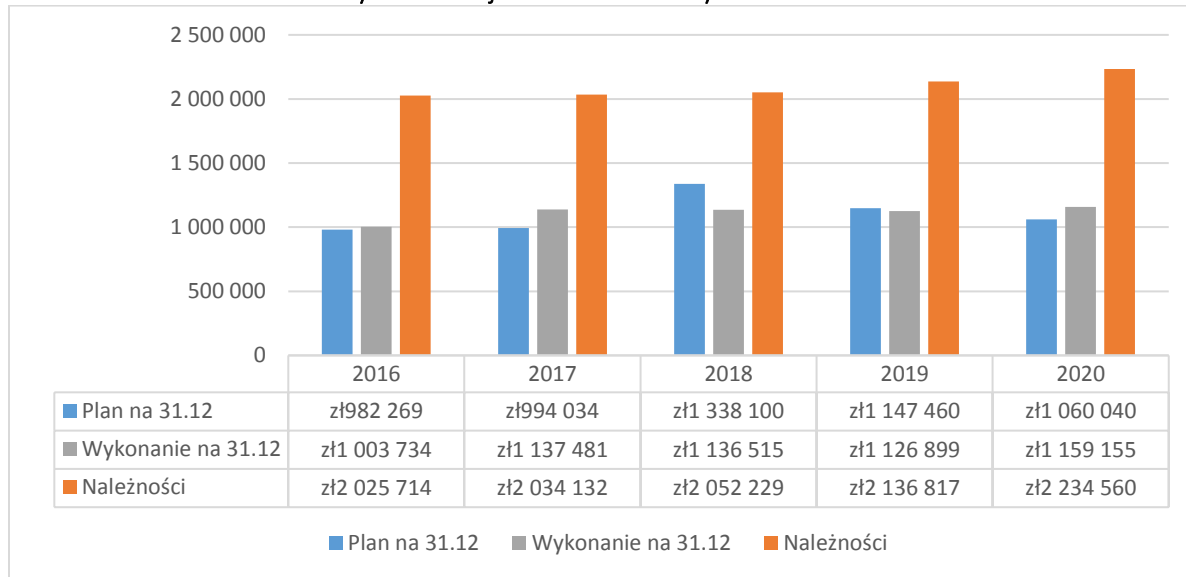
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

W badaniu należności warto również poddać analizie należności z tytułu najmu mieszkań komunalnych. Należności z tytułu najmu lokali stanowiły średnio 188,7% dochodów z tego tytułu. Najwięcej (202%) w roku 2016, natomiast najmniej (178,8%) w roku 2017. W roku 2019 w stosunku do roku poprzedniego dochody spadły o 0,8%, natomiast należności wzrosły o 4,1%. W roku 2020 dochody wzrosły o 2,9%, a należności o 4,6%. W analizowanym okresie dynamika wykonanych dochodów jest mniejsza niż wzrost należności. Należy odnotować, że ze względu na pandemię wirusa COVID-19, w roku 2020 Burmistrz Gminy Wieliczka w zarządzeniu 65/2020 dopuścił możliwość:

- jednorazowego rozłożenia spłaty części/całości należności w ratach na okres do 60 miesięcy,
- odroczenia terminu zapłaty całości lub części wierzytelności,
- umorzenia części/całości zadłużenia.

Ze względów powyższych należności z tytułu najmu mogą „przechodzić” na następne lata rozliczeniowe. Jak wspomniano wyżej odroczenie/umorzenie zaległości nie odbiły się znacząco na poziom należnych dochodów z tytułu najmu lokali mieszkalnych.

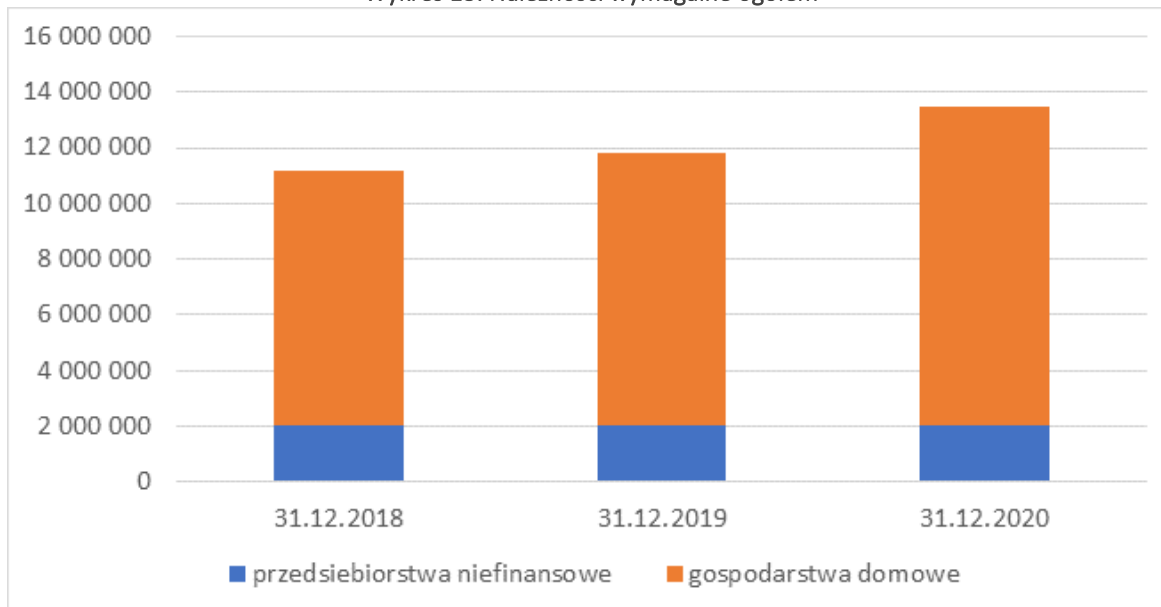
Wykres 12. Najem lokali mieszkalnych – należności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Wartość należności wymagalnych budżetu Gminy Wieliczka ogółem charakteryzuje się tendencją wzrostową. Na koniec roku 2018 ich wartość wynosiła 11,1 mln zł, na koniec roku 2019 11,8 mln zł, a na koniec 2020 roku było to już prawie 13,5 mln złotych. Łączny wzrost w tym okresie wyniósł 20,7%. Należności od przedsiębiorstw niefinansowych wynosiły średnio 2,0 mln zł i nie wzrosły w analizowanym okresie. Należności od gospodarstw domowych natomiast kształtowały się średnio na poziomie 10,1 mln złotych i wzrosły o 24,8%, więc to one odpowiadały za ogólny wzrost należności.

Wykres 13. Należności wymagalne ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

3. ANALIZA WYDATKÓW

3.1. ANALIZA OGÓLNA WYDATKÓW

Analogicznie jak dochody, można również przeanalizować wydatki Gminy Wieliczka. W celu zwiększenia przejrzystości, zdecydowano się na wyodrębnienie pojawiających się w ramach działów siedmiu grup wydatków. Są to: dotacje i subwencje, wynagrodzenia i składki od nich naliczane, świadczenia na rzecz osób fizycznych, remonty, zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług, pozostałe wydatki bieżące, odsetki od pożyczek, kredytów i papierów wartościowych. Dodatkowo wprowadzono ogólny podział na wydatki bieżące i majątkowe. Wspomniane dwie grupy ujęto wartościowo, czyli w złotych, procentowo, jako struktura, a także jako dynamika zmian w analizowanych latach. Wartości wyszczególnionych segmentów przedstawione są w poniższych tabelach.

Tabela 17. Wydatki Gminy Wieliczka latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
WYDATKI BIEŻĄCE:	199 212 356	212 809 366	237 222 463	277 276 609	318 286 056
Dotacje i subwencje	20 946 084	25 714 944	28 947 214	34 768 070	36 863 934
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	69 489 033	73 393 181	82 032 726	93 092 905	99 856 121
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	47 541 402	59 053 566	61 414 640	81 723 475	104 360 794
Remonty	14 697 487	6 204 334	8 786 542	7 808 148	5 516 410
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	29 058 543	31 359 314	37 020 779	40 911 903	52 019 333
Pozostałe wydatki bieżące	13 458 952	12 982 108	14 882 242	14 641 455	16 094 336
Odsetki od pożyczek, kredytów i pap. wart.	4 020 854	4 101 920	4 138 320	4 330 653	3 575 127
WYDATKI MAJĄTKOWE:	40 745 947	29 455 742	42 008 404	56 003 252	87 374 107
WYDATKI RAZEM	239 958 303	242 265 108	279 230 867	333 279 862	405 660 163

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Tabela 18. Struktura wydatków Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
WYDATKI BIEŻĄCE:	83,0%	87,8%	85,0%	83,2%	78,5%
Dotacje i subwencje	8,7%	10,6%	10,4%	10,4%	9,1%
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	29,0%	30,3%	29,4%	27,9%	24,6%
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	19,8%	24,4%	22,0%	24,5%	25,7%
Remonty	6,1%	2,6%	3,1%	2,3%	1,4%
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	12,1%	12,9%	13,3%	12,3%	12,8%
Pozostałe wydatki bieżące	5,6%	5,4%	5,3%	4,4%	4,0%
Odsetki od pożyczek, kredytów i pap. wart.	1,7%	1,7%	1,5%	1,3%	0,9%
WYDATKI MAJĄTKOWE:	17,0%	12,2%	15,0%	16,8%	21,5%
WYDATKI RAZEM	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Tabela 19. Dynamika wydatków Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020

	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2016
WYDATKI BIEŻĄCE:	106,8%	111,5%	116,9%	114,8%	159,8%
Dotacje i subwencje	122,8%	112,6%	120,1%	106,0%	176,0%
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	105,6%	111,8%	113,5%	107,3%	143,7%
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	124,2%	104,0%	133,1%	127,7%	219,5%
Remonty	42,2%	141,6%	88,9%	70,6%	37,5%
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	107,9%	118,1%	110,5%	127,1%	179,0%
Pozostałe wydatki bieżące	96,5%	114,6%	98,4%	109,9%	119,6%
Odsetki od pożyczek, kredytów i pap. wart.	102,0%	100,9%	104,6%	82,6%	88,9%

	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2016
WYDATKI MAJĄTKOWE:	72,3%	142,6%	133,3%	156,0%	214,4%
WYDATKI RAZEM	101,0%	115,3%	119,4%	121,7%	169,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

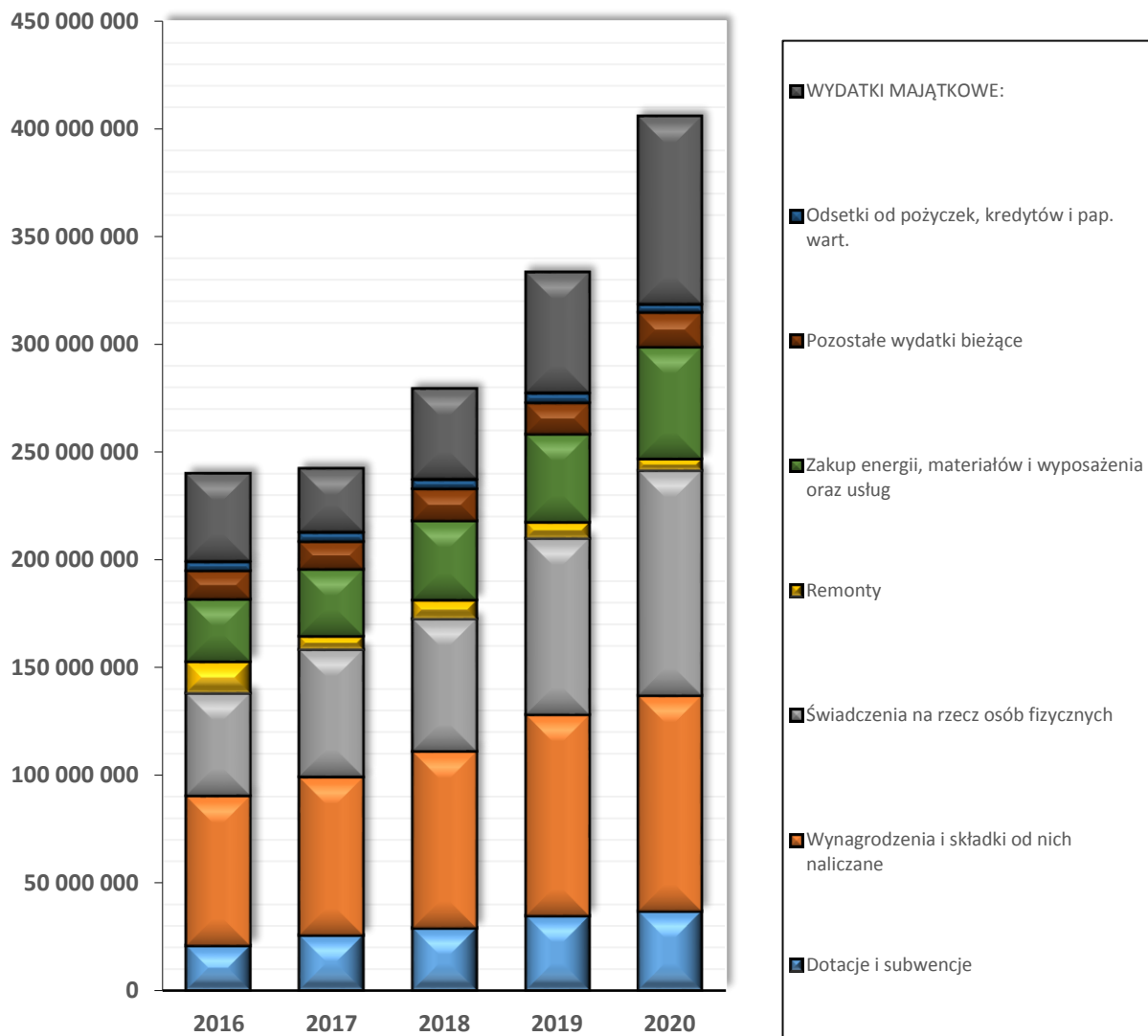
W analizowanym okresie poziom wykonanych wydatków wykazywał tendencję rosnącą. Łącznie w latach 2016 - 2020 wydatki ogółem zwiększyły się o 69,1%. Najwyższe wydatki Gmina zrealizowała w roku 2020 (ponad 405 mln złotych). Największy procentowo wzrost (o 21,7%) w stosunku do roku poprzedniego nastąpił w 2020 roku, tak jak i wartościowo (o ponad 72 miliony złotych). Spowodowane było to realizacją pokaźnych inwestycji o wartości ponad 87 mln złotych.

Wśród wydatków bieżących w latach 2016 - 2020 wzrosła wartość wszystkich wymienionych w tabeli kategorii oprócz segmentów „Remonty” i „Odsetki od pożyczek, kredytów i papierów wartościowych”. Największy wartościowo wzrost wydatków miał miejsce w przypadku wydatków związanych z wypłacanymi świadczeniami na rzecz osób fizycznych, spowodowany wprowadzeniem programu „Rodzina 500+”. Duży wzrost osiągnęły także wydatki na zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług. Ich wartość zwiększyła się w analizowanym okresie o blisko 23 miliony złotych, tj. o aż 27,1%. W tej grupie ujmowane są wszystkie zakupy zewnętrzne na potrzeby bieżące, w tym kwoty z przetargów na usługi zewnętrzne takie jak odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Spadek wydatków, jak wspomniano wcześniej nastąpił w działach „Remonty”, o ponad 9 mln złotych (62%) oraz „Odsetki od pożyczek (...)”, o blisko 445 tysięcy złotych (11%).

W strukturze wydatków ogółem dominują wydatki bieżące, których przeciętny udział w wydatkach ogółem w analizowanym okresie wynosił 83,5%. Wydatki majątkowe w latach 2015 -2019 stanowiły przeciętnie 16,5% wydatków. Łącznie w latach 2016 - 2020 zrealizowano inwestycje, których wartość wyniosła aż 255,6 mln złotych. Najwyższy poziom wydatków majątkowych wykonano w 2020 roku (87,4 mln złotych).

Wykres 14. Wydatki Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

3.2. ANALIZA PARETO WYDATKÓW

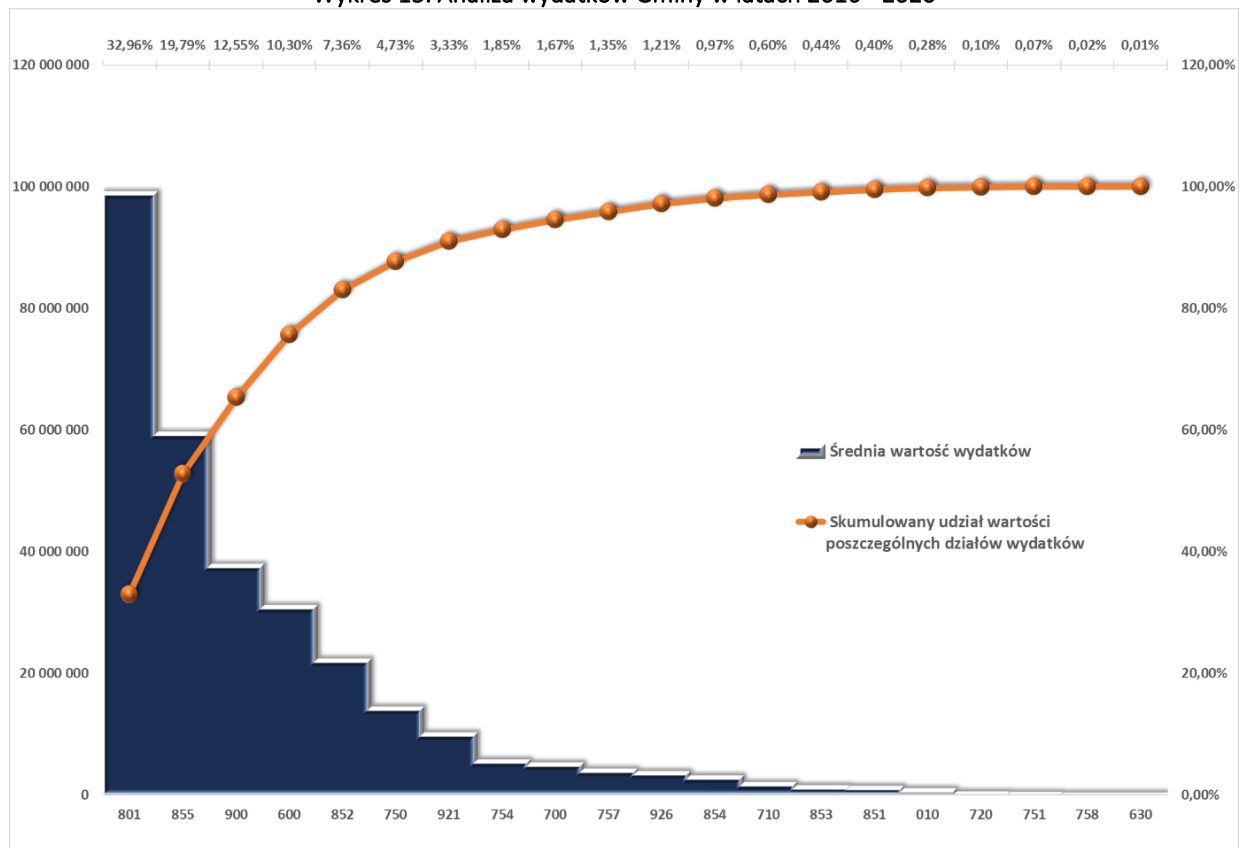
W tabeli zostały umieszczone wydatki z podziałem na działy, a nie na paragrafy jak miało to miejsce w dochodach. Wynika to z nieporównywalnie większej ilości paragrafów wydatków, w porównaniu z liczbą paragrafów opisujących źródła dochodów jednostki samorządu terytorialnego. Wydatki zostały posortowane malejąco, od największych do najmniejszych, w celu ułatwienia znalezienia najbardziej kapitałochłonnych działów. Wyliczenia umożliwiające analizę wydatków, wg stosowanej już zasady Pareto, prezentują poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 20. Analiza Pareto wydatków Gminy Wieliczka w latach 2016 – 2020

Lp	Dział	Opis	Średnia wartość wydatków	Skumulowany udział wartości poszczególnych paragrafów wydatków	% całości wydatków	2016	2017	2018	2019	2020
1	801	Oświata i wychowanie	98 919 226	32,96%	32,96%	82 754 587	86 784 110	94 885 829	110 655 488	119 516 115
2	855	Rodzina	59 379 898	52,75%	19,79%	-	55 237 471	58 808 860	80 190 249	102 662 912
3	900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	37 647 576	65,30%	12,55%	29 777 532	25 823 475	24 697 980	34 587 945	73 350 951
4	600	Transport i łączność	30 899 662	75,60%	10,30%	20 827 794	19 032 583	29 480 504	41 215 661	43 941 767
5	852	Pomoc społeczna	22 096 460	82,96%	7,36%	55 441 587	12 153 536	13 315 936	14 543 806	15 027 437
6	750	Administracja publiczna	14 204 975	87,69%	4,73%	13 037 512	14 151 721	14 084 948	15 244 398	14 506 294
7	921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	9 978 986	91,02%	3,33%	8 455 831	5 294 567	20 637 716	8 986 062	6 520 754
8	754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	5 564 199	92,87%	1,85%	12 673 453	3 543 471	3 706 723	3 525 183	4 372 162
9	700	Gospodarka mieszkaniowa	4 998 174	94,54%	1,67%	4 356 920	6 056 220	4 044 982	4 974 025	5 558 722
10	757	Obsługa długu publicznego	4 038 731	95,88%	1,35%	4 020 854	4 101 920	4 138 320	4 330 653	3 601 907
11	926	Kultura fizyczna i sport	3 644 200	97,10%	1,21%	3 289 039	3 408 804	3 720 926	4 060 505	3 741 728
12	854	Edukacyjna opieka wychowawcza	2 914 916	98,07%	0,97%	2 209 470	2 683 997	2 817 721	3 316 034	3 547 360
13	710	Działalność usługowa	1 799 280	98,67%	0,60%	1 047 397	1 432 264	1 093 146	1 054 382	4 369 213
14	853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 317 295	99,11%	0,44%	-	67 578	1 384 550	3 587 611	1 546 738
15	851	Ochrona zdrowia	1 198 201	99,51%	0,40%	877 738	1 184 449	941 392	1 042 646	1 944 778
16	010	Rolnictwo i łowiectwo	841 875	99,79%	0,28%	752 671	857 896	787 761	1 067 555	743 490
17	720	Informatyka	308 313	99,89%	0,10%	248 234	414 626	340 074	301 052	237 579
18	751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	215 060	99,96%	0,07%	37 012	8 005	325 237	363 442	341 606
19	758	Różne rozliczenia	58 815	99,98%	0,02%	125 783	-	-	168 292	-
20	630	Turystyka	35 423	99,99%	0,01%	19 988	19 996	14 889	14 823	107 417

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Wykres 15. Analiza wydatków Gminy w latach 2016 - 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Z danych przedstawionych powyżej wynika, iż najistotniejszym działem, który determinuje poziom wydatków jest oświata i wychowanie. Wysoki poziom wydatków na oświatę jest typowy dla samorządów tego szczebla, ponieważ wynika z ustawowo powierzanych im zadań. Środki na realizację celów oświatowych stanowiły średnio 32,96% wszystkich wydatków. Drugie co do wielkości, wydatki dotyczą Rodziny. Gmina na ten cel przeznaczona średnio 19,79% wydatków ogółem. Sytuacja jest również typowa dla samorządów i również wynika z ustawowo powierzonych zadań, ponieważ właśnie w tym dziale *gross* wydatków stanowią wypłacane świadczenia z tyt. 500+. Trzecie co do wielkości, wydatki dotyczą gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. Rocznie na ten cel Gmina przeznaczona średnio 12,55% wydatków ogółem. Kolejne działy to: transport i łączność, pomoc społeczna, administracja publiczna oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Łącznie wszystkie wymienione wyżej wydatki, wraz z oświatą, stanowiły średnio 91,02% całego budżetu Gminy w latach 2016 - 2020, co spełnia ogólne założenia opisanej wcześniej zasady Pareto. Zależność przedstawia wykres 15. Widać wyraźnie, jak dominują wydatki oświatowe.

3.3. ANALIZA SZCZEGÓŁOWA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH

W poniższych podrozdziałach zostaną przeanalizowane najważniejsze wydatki bieżące, które zostały uporządkowane od najbardziej znaczących do najmniej znaczących, zgodnie z powyższą analizą Pareto.

3.3.1. OŚWIATA I WYCHOWANIE

Jak już wspomniano wcześniej najbardziej znaczącym działem w kategorii wydatków jest oświata i wychowanie. Szczegółowa analiza tego działu znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 21. Wydatki bieżące na oświatę i wychowanie

	2016	2017	2018	2019	2020
Dotacje i subwencje	10 957 922	14 426 562	15 285 362	18 172 192	19 791 532
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	50 034 238	52 683 246	58 912 795	66 210 155	73 441 666
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	1 714 080	1 781 683	1 504 975	1 689 069	2 136 575
Remonty	976 369	776 966	1 612 304	1 422 489	830 513
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	8 023 466	8 368 015	8 873 329	8 861 903	6 933 883
Pozostałe wydatki bieżące	5 861 568	6 719 528	7 644 106	7 630 427	8 286 148
Suma	77 567 641	84 755 999	93 832 871	103 986 235	111 420 317

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

W dziale Oświata i wychowanie, w części „dotacje i subwencje”, wzrost wydatków jest spowodowany rozwojem niepublicznych ośrodków oświatowych na terenie gminy Wieliczka. Gmina także inwestuje we własną infrastrukturę. Największa część dotacji trafia do przedszkoli, natomiast drugie co do wielkości są dotacje na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego. Analizując dalsze rodzaje wydatków, a szczególnie „wynagrodzenia i składki od nich naliczane” należy wspomnieć o różnicy pomiędzy wysokością subwencji oświatowej, a realnymi wydatkami na oświatę i wychowanie.

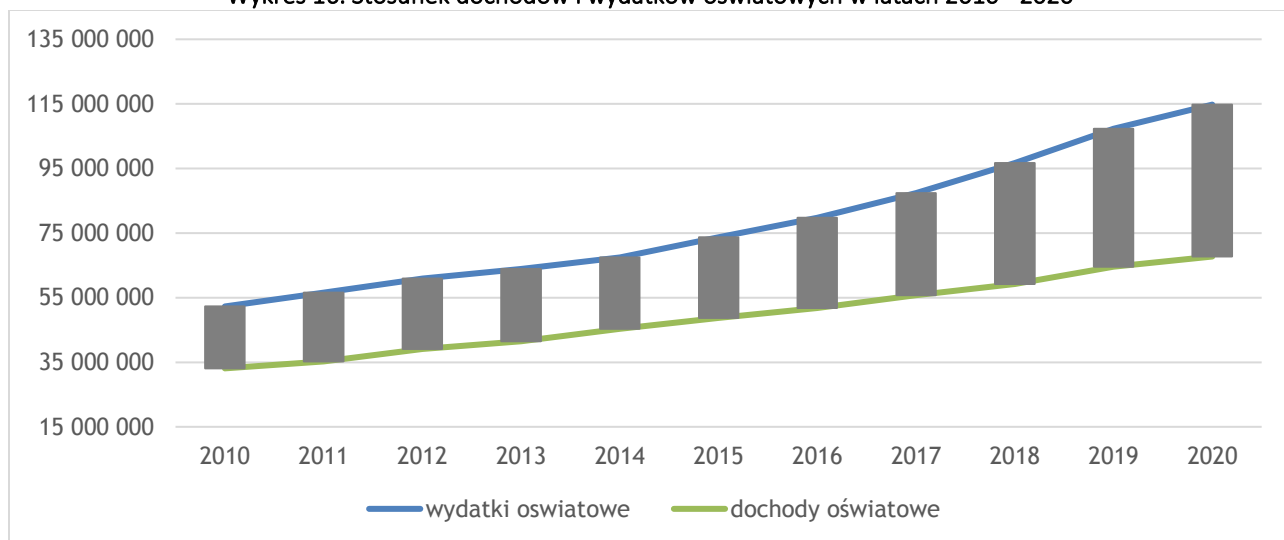
W większości samorządów subwencja ta nie pokrywa wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania jednostek oświatowych. Konieczne jest zatem dofinansowanie tej działalności z własnych środków. Tak też jest i w Gminie Wieliczka. W tabeli 22 oraz na wykresach przedstawiono sposób finansowania oświaty w latach 2010 - 2020. Z danych wynika, że Gmina co roku dopłaca do funkcjonowania oświaty, a dopłaty te zaczęły intensywnie rosnąć od 2015 roku. Jest to związane przede wszystkim z cyklicznymi ustawowymi podwyżkami wynagrodzeń kadry pedagogicznej, której ciężar zasadniczo spoczął na samorządach. W ostatnich latach zauważalny jest również wpływ podwyżek płacy minimalnej. Należy zwrócić uwagę, że zaangażowanie większych środków w wydatki oświatowe oznacza tym samym ograniczenie działalności Gminy w innych obszarach.

Tabela 22. Analiza wydatków Gminy Wieliczka na oświatę w latach 2010 - 2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Wydatki bieżące w dziale 801 bez UE	51 057 443	55 262 694	59 627 863	62 490 668	65 702 674	71 629 694	77 560 641	84 661 958	93 832 871	103 986 235	111 231 973
2. Dochody bieżące w dziale 801 bez UE	2 261 448	2 634 561	2 699 263	3 683 569	5 845 447	6 537 594	6 758 044	6 271 997	6 700 660	7 261 428	8 138 205
3. Wydatki bieżące w dziale 854 bez UE	1 218 447	1 246 253	1 274 049	1 382 134	1 723 925	2 066 536	2 209 470	2 683 687	2 817 721	3 316 034	3 547 360
4. Dochody bieżące w dziale 854 bez UE	360 311	314 085	336 802	396 783	424 411	398 000	104 642	75 379	75 908	70 380	80 648
5. Subwencja oświatowa	30 483 115	32 309 455	36 065 351	37 390 447	39 112 970	41 796 573	44 961 741	49 448 092	52 479 621	57 247 934	59 512 843
6. Różnica (2+4+5)-(1+3)	19 171 016	21 250 846	21 800 495	22 402 003	22 043 771	24 964 064	27 945 684	31 550 177	37 394 404	42 722 527	47 047 637
7. w % 6/(1+3)	36,7%	37,6%	35,8%	35,1%	32,7%	33,9%	35,0%	36,1%	38,7%	39,8%	41,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

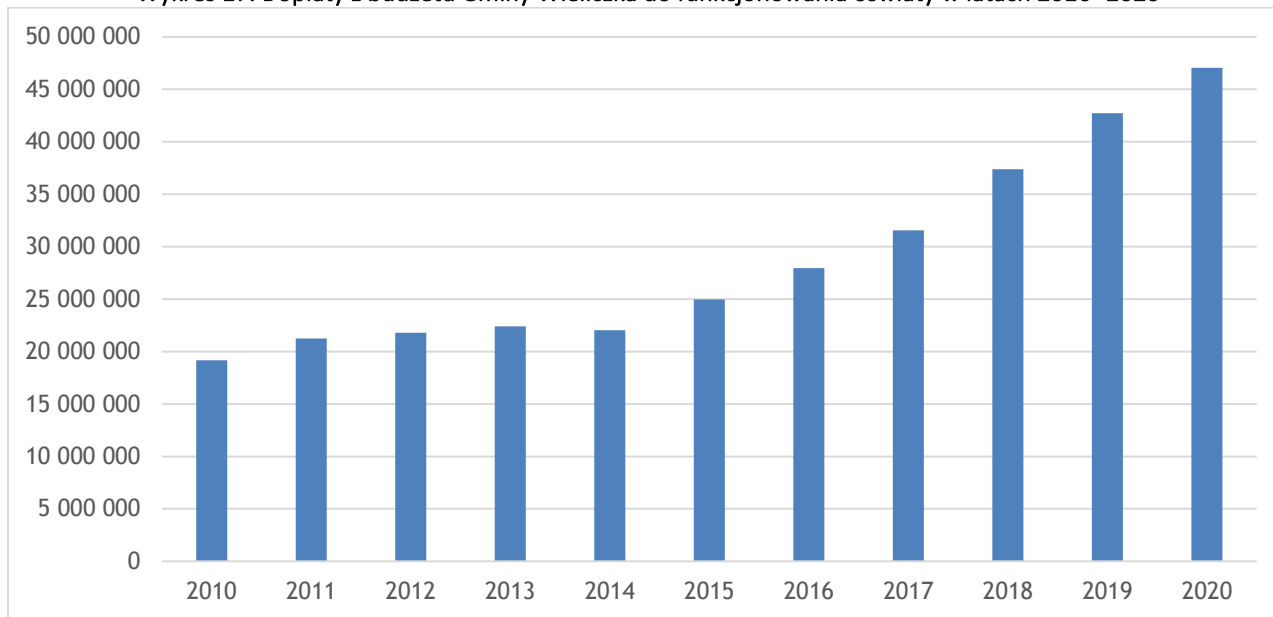
Wykres 16. Stosunek dochodów i wydatków oświatowych w latach 2010 - 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Gmina Wieliczka w 2020 roku otrzymała dochody oświatowe na poziomie 41% poziomu kosztów, i to pomimo zauważalnego spadku kosztów rzeczowych w 2020 roku, spowodowanego pandemią i czasowym zamknięciem szkół. Obniżeniu uległy koszty zakupów oraz remontów. Sytuacja ta powoduje, że Gmina musi finansować funkcjonowanie szkół i jednostek oświatowych z innych środków, czyli w głównej mierze podatków lokalnych.

Wykres 17. Dopłaty z budżetu Gminy Wieliczka do funkcjonowania oświaty w latach 2010 -2020

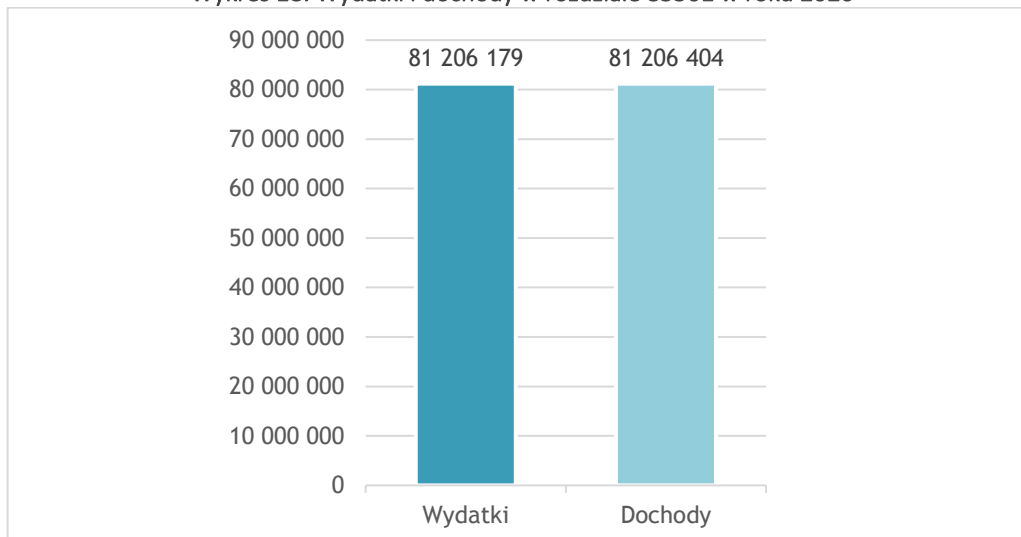

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

3.3.2. RODZINA

Drugą z kolei znaczącą pozycją na płaszczyźnie wydatków jest Dział 855 – Rodzina. W tym rozdziale znajdują się środki na świadczenia programu 500+. Mimo dużego wpływu na wysokość i strukturę wydatków bieżących, środki te nie mają żadnego realnego wpływu na budżet, ponieważ zgodnie z obowiązującym prawem mogą być przeznaczone wyłącznie na realizację Programu 500+.

Wykres 18. Wydatki i dochody w rozdziale 85501 w roku 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

3.3.3. GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA

Gospodarka Komunalna to trzeci pod względem kosztów dział w tabeli 21. Jej umiejscowienie w czołówce kierunków wydatków jest charakterystyczne dla większości Jednostek Samorządu Terytorialnego. Szczegółowe zestawienie kwot wydatkowych w tym segmencie znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 23. Wydatki bieżące na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska

	2016	2017	2018	2019	2020
Dotacje i subwencje	-	-	-	-	-
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	308 929	334 641	439 262	514 460	636 365
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	-	-	-	-	400
Remonty	991 212	888 623	968 989	1 055 145	1 056 696
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	11 802 581	11 910 717	16 012 892	18 142 188	29 458 684
Pozostałe wydatki bieżące	1 445 829	547 405	106 629	154 003	188 137
Suma	14 548 552	13 681 376	17 527 773	19 865 796	31 340 282

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Średnio 93% całych wydatków bieżących w segmencie gospodarka komunalna i ochrona środowiska zajmuje zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług. Koszty te wynikają z funkcjonowania systemu gospodarki komunalnej, w szczególności wydatku na wywóz i zagospodarowanie odpadów, który stanowi zdecydowaną większość wydatków na gospodarkę komunalną. W 2020 roku wydatki na ten cel stanowiły 71% wydatków w tym dziale. Kolejne wydatki dotyczyły gospodarki ściekowej i ochrony wód (11%) oraz ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu (9%). Ogólny poziom wydatków z tego działu w analizowanym okresie wzrósł o 115%.

3.3.4. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

Charakterystyczne dla gmin są również wydatki na transport, w tym na utrzymanie dróg. Od roku 2016 do 2020 utrzymanie dróg i innych wydatków na transport kosztowało Wieliczkę od 9% do 12% wszystkich wydatków. Są to wartości niewykraczające ponad przeciętne dla gmin o podobnym charakterze w Polsce. W tym dziale wyjątkowo istotne są inwestycje, które zostaną przeanalizowane w osobnym rozdziale. Poniżej znajduje się szczegółowe zestawienie wydatków bieżących.

Tabela 24. Wydatki bieżące na transport i łączność

	2016	2017	2018	2019	2020
Dotacje i subwencje	2 782 264	3 063 636	4 762 610	5 763 820	6 532 659
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	974 370	939 744	1 104 340	1 225 249	1 225 786
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	5 549	8 217	7 710	8 700	4 578
Remonty	2 530 782	3 529 027	5 009 009	2 861 528	1 602 297
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	1 302 413	2 102 937	3 203 512	5 258 423	7 103 338
Pozostałe wydatki bieżące	1 094 564	525 140	1 376 461	515 143	873 990
Suma	8 689 944	10 168 704	15 463 645	15 632 865	17 342 650

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

W analizowanym okresie, ciągły wzrost wydatków w tym dziale spowodowany jest rozwijającą się infrastrukturą Gminy. Większość wydatków trafia na lokalny transport zbiorowy a także na utrzymanie dróg gminnych. Gmina podjęła

decyzję o powierzeniu zadania związanego z transportem zbiorowym własnej spółce komunalnej, która rozpoczęła działalność w listopadzie 2018 roku, kiedy uruchomiono dwie linie. Od września 2019 dodano kolejnych pięć.

Istotną pozycją w tym dziale są również remonty, głównie dróg gminnych. W badanym okresie zauważyć można duży wzrost wydatków bieżących na zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług. Powodem tego wzrostu jest w dużej mierze właśnie finansowanie własnej spółki przewozowej.

3.3.5. POMOC SPOŁECZNA

Tabela 25. Wydatki bieżące na pomoc społeczną

	2016	2017	2018	2019	2020
Dotacje i subwencje	2 368 024	2 552 582	3 120 907	3 590 312	3 464 703
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	4 689 802	3 400 179	3 852 849	3 841 281	3 770 001
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	44 814 506	3 756 472	3 618 299	3 998 116	4 227 056
Remonty	7 875	15 560	6 276	5 533	15 563
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	818 528	518 579	578 443	576 884	726 344
Pozostałe wydatki bieżące	1 861 493	1 853 888	2 139 159	2 531 677	2 823 766
Suma	54 560 230	12 097 263	13 315 935	14 543 805	15 027 436

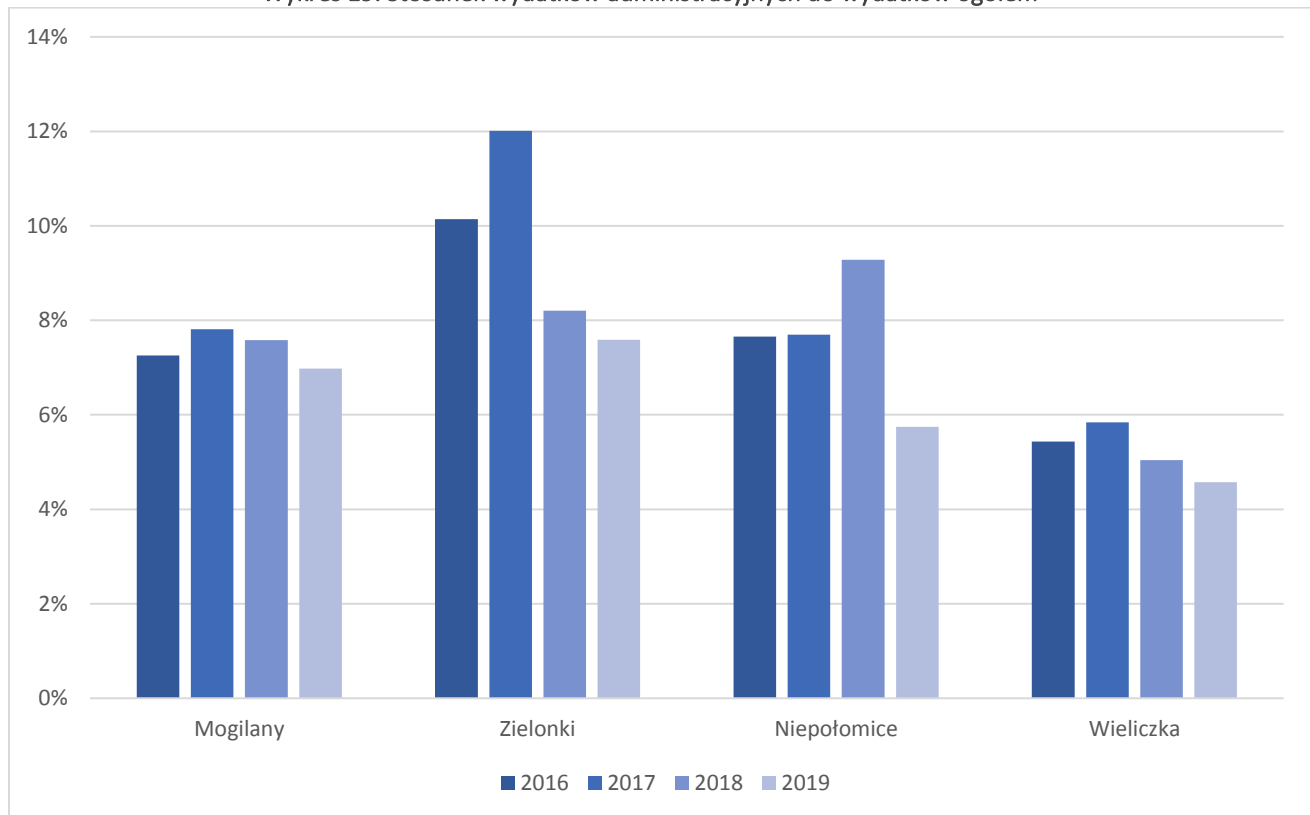
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

W badanym okresie wydatki na dotacje i subwencje w dziale pomocy społecznej rosły. Najwięcej z nich co roku trafia do sfery usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz do ośrodków wsparcia. W latach 2017 - 2020 te właśnie wydatki stanowią 21-25% wszystkich wydatków bieżących w dziale pomocy społecznej. Wynagrodzenia w tym dziale spadły w 2017 roku i utrzymywały się na podobnym poziomie do końca okresu analizy. Środki te głównie trafiają do pracowników ośrodków pomocy społecznej. Bardzo wysoka wartość w roku 2016 w pozycji świadczeń na rzecz osób fizycznych wynikała z faktu, iż w tym właśnie roku w dziale tym uwzględniano realizację programu 500+. Od 2017 roku utworzono nowy dział Rodzina.

3.3.6. ADMINISTRACJA PUBLICZNA

Wydatki związane z administracją publiczną przeanalizowano w sposób porównawczy. Do analizy użyto całościowy poziom wydatków w wybranych okolicznych gminach (które analizowano również pod kątem wysokości podatku od nieruchomości) i zestawiono z poziomem, który występuje w Wieliczce. W momencie przygotowania niniejszej analizy nie były jeszcze dostępne dane z wykonania lat 2020 dla innych gmin, zatem poprzestano na analizie okresu 2016 – 2019.

Wykres 19. Stosunek wydatków administracyjnych do wydatków ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka i wybranych Urzędów Gmin

Średnio w Gminie Mogilany poziom wydatków na administrację publiczną w przeciągu czterech badanych lat wynosił 7%. W Gminie Zielonki udział ten oscylował w okolicach 9%, Niepołomicach – 8%, a w Wieliczce 5%. Gmina Wieliczka wykazuje się więc niskimi wydatkami na administrację publiczną w porównaniu do Gmin z najbliższej okolicy, ale też i całej Polski. Z doświadczenia autorów niniejszej analizy wynika, że najczęściej występującym wskaźnikiem jest przedział między 9 a 11%, zatem Gmina Wieliczka cechuje się wyjątkowo niskimi wydatkami administracyjnymi.

3.3.7. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Tabela 26. Wydatki bieżące na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego

	2016	2017	2018	2019	2020
Dotacje i subwencje	3 363 625	3 571 116	3 786 090	4 059 506	4 044 506
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	73 447	175 542	129 764	120 144	85 656
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	-	-	-	2 500	5 000
Remonty	146 479	84 355	316 020	440 702	268 135
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	734 191	1 106 998	810 572	1 010 711	493 864
Pozostałe wydatki bieżące	93 161	126 942	81 503	40 426	19 841
Suma	4 410 905	5 064 954	5 123 949	5 673 989	4 917 004

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

W dziale wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego dominują wydatki w pozycji „Dotacje i subwencje”, które w tym przypadku oznaczają środki finansowe dla bibliotek i centrów kultury. Warto zauważyć, że pozycja odpowiadająca za poziom wydatków na zakup energii, materiałów oraz usług w 2020 roku znacząco spadł. Jest to jeden z efektów pandemii wirusa COVID-19 i *lockdownu*, który wymusił czasowe zamknięcie wszystkich instytucji kultury.

3.4. ANALIZA I WYKAZ WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH

W poniższej tabeli przedstawiono wydatki inwestycyjne z podziałem na działy. Przedstawiono również strukturę, aby zobrazować, w które obszary Gmina Wieliczka kieruje najwięcej środków inwestycyjnych.

Tabela 27. Wydatki inwestycyjne z podziałem na działy w latach 2016 - 2020

Dział i opis	2016	2017	2018	2019	2020	suma	struktura sumy
010 Rolnictwo i łowiectwo	-	82 789	-	227 888	-	310 677	0,1%
600 Transport i łączność	12 137 850	8 863 878	14 016 859	25 582 796	26 599 116	87 200 498	34,2%
700 Gospodarka mieszkaniowa	1 638 742	2 750 441	448 628	555 304	1 722 987	7 116 102	2,8%
710 Działalność usługowa	58 869	201 631	50 000	80 000	3 563 156	3 953 655	1,5%
750 Administracja publiczna	43 427	966 265	66 427	42 436	92 340	1 210 895	0,5%
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	539 632	1 164 546	955 470	530 000	688 393	3 878 041	1,5%
801 Oświata i wychowanie	5 186 947	2 028 110	1 052 958	6 669 254	8 095 798	23 033 066	9,0%
851 Ochrona zdrowia	-	-	-	-	380 000	380 000	0,1%
852 Pomoc społeczna	881 356	56 273	-	-	-	937 629	0,4%
853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	-	27 200	567 584	2 670 658	763 789	4 029 231	1,6%
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	-	310	-	-	-	310	0,0%
855 Rodzina	0	20 908	600 000	300 000	600 000	1 520 908	0,6%
900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	15 228 979	12 142 099	7 170 206	14 722 149	42 010 669	91 274 104	35,8%
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	4 044 926	229 612	15 513 766	3 312 072	1 603 750	24 704 127	9,7%
926 Kultura fizyczna i sport	834 249	880 698	1 566 506	1 271 627	1 183 937	5 737 017	2,2%
Suma	40 745 947	29 455 742	42 008 404	56 003 252	87 374 107	255 587 452	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

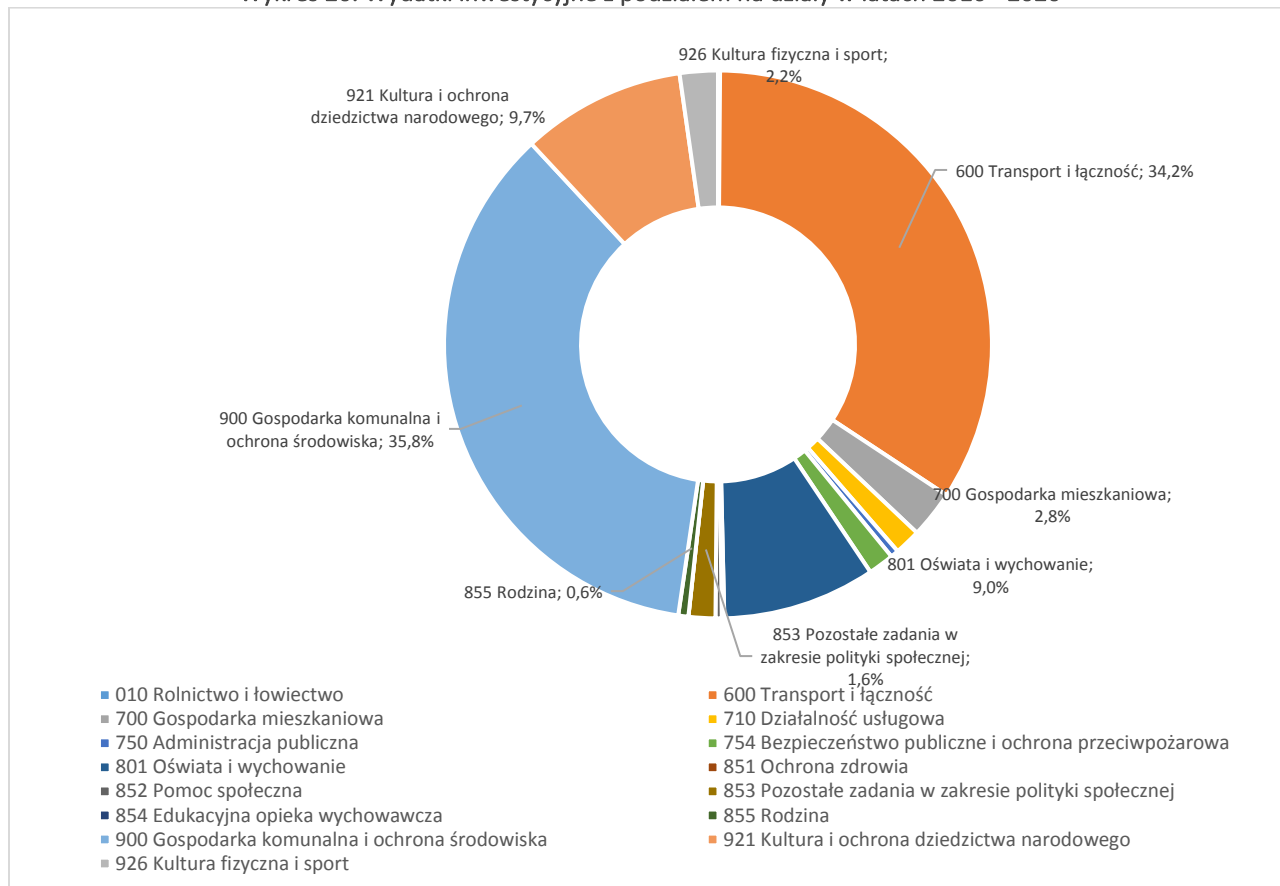
W analizowanym okresie Gmina Wieliczka wykonała inwestycje w wysokości ponad ćwierć miliarda złotych. Wartość inwestycji od 2016 roku wzrosła z 40 mln złotych do ponad 87 mln, czyli o 114%. Obszarami, w które najbardziej inwestowano w Gminie Wieliczka były transport i łączność (34,2%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (35,8%), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (9,7%) oraz oświata i wychowanie (9,0%).

W 2016 i 2017 roku najwyższy poziom wydatków majątkowych trafił do działu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska, oraz do transportu i łączności. W 2018 roku największa część inwestycji (15,5 mln złotych) związana była z kulturą i ochroną dziedzictwa narodowego. Stanowiło to niecałe 37% całego budżetu przekazanego na inwestycje w analizowanym roku.

W 2019 roku Gmina Wieliczka przeznaczyła na inwestycje 56 mln złotych, z czego ponad 47% tej kwoty dotyczyło działu transportu i łączności. Wydatki majątkowe w ostatnim roku analizy wyniosły 87,4 mln złotych, a 48% tej kwoty zostało usytuowane w dziale gospodarki komunalnej i ochrony środowiska.

Poniższy wykres kołowy w sposób przejrzysty ukazuje procentowy udział poszczególnych działów w całym poziomie wydatków inwestycyjnych w badanym okresie.

Wykres 20. Wydatki inwestycyjne z podziałem na działy w latach 2016 - 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

W 2017 roku najważniejszym wydatkiem inwestycyjnym w dziale 801 – Oświata i wychowanie, była budowa kompleksu sportowego przy Szkole Podstawowej nr 3 w Wieliczce. Wieliczka w roku 2018 przeznaczyła w tym dziale fundusze na inwestycje w ramach zakupu mikrobusa do transportu dzieci niepełnosprawnych, dostosowanie pomieszczeń dolnej części WDK w Małej Wsi na potrzeby wychowania przedszkolnego, adaptację punktów przedszkolnych, przystosowanie pomieszczeń w budynku WDK Śledziszowice i Brzegach na użytek przedszkolny oraz zakupu budynku na utworzenie świetlicy i punktu przedszkolnego. Dodatkowo Wieliczka w roku 2019 roku zainwestowała 5,7 mln złotych na rozbudowę szkół prowadzonych przez Gminę w kontekście ustawowej zmiany ustroju szkolnego. W 2020 Gmina Wieliczka kontynuowała te zadania i wydatkowała 7,4 mln złotych na inwestycje związane ze szkołami podstawowymi.

Na uwagę zasługuje poziom wydatków w dziale odpowiadającym za kulturę. W roku 2018 najbardziej znaczące były wydatki na budowę Centrum Społeczno-Kulturalnego wraz z Biblioteką w Wieliczce za 15,12 mln złotych. Projekt ten był kontynuowany również w roku 2019, w którym na ów projekt zostało przeznaczone 2,16 mln złotych.

W roku 2017 przeprowadzono budowę chodników i zatok przystankowych wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 964 za 1,35 mln złotych, 1 mln złotych przeznaczono na dotację celową na przebudowę drogi powiatowej nr 2028K oraz

przebudowę dróg gminnych nr 560857K, 560864K i 56085K. Inwestycje prowadzone w dziale 600, w roku 2018 obejmowały szereg dodatkowych przedsięwzięć, a najważniejsze to:

- zakup autobusów niskoemisyjnych za kwotę 3,17 mln złotych,
- rozbudowa drogi gminnej nr 560866K oraz drogi gminnej nr 560859K za kwotę 6,65 mln złotych,
- szereg poszczególnych mniejszych remontów i innych inwestycji.

Gmina podjęła inwestycje w dziale 600 również w roku 2019:

- zakup autobusów niskoemisyjnych oraz budowę i integrację infrastruktury komunikacyjnej (program finansowany z udziałem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 16,16 mln złotych,
- budowa drogowego układu komunikacyjnego polegającego na budowie dróg kategorii gminnej, klasy lokalnej wraz wiaduktem nad drogą krajową,
- budowa infrastruktury drogowej (kanalizacji opadowej wraz z wylotem, oświetlenia ulicznego),
- rozbudowa fragmentu drogi DK94,
- przebudowa kolidującego uzbrojenia (sieci elektrycznych, teletechnicznych, wodociągowych i kanalizacyjnych) w rejonie ulicy Krakowskiej (DK94) w Wieliczce.

W dziale 750, odpowiadającym za administrację publiczną, w roku 2017 przeznaczone zostały fundusze w wysokości 0,9 mln złotych na rozbudowę systemu odpowiadającego za obieg dokumentów wraz z integracją z systemami dziedzicznymi Urzędu Miasta i Gminy oraz rozbudowę systemów udostępniające e-usług (program był finansowany z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego).

W Dziale 900, czyli gospodarka komunalna i ochrona środowiska Gmina Wieliczka przeznaczyła w roku 2017 ponad 421 tysięcy złotych na budowę kanalizacji i dodatkowe 1,36 mln złotych na wykonanie przyłączy kanalizacyjnych, ponad 4,50 mln na instalację systemów energii odnawialnej w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy i prawie 2 mln złotych na podwyższenie kapitału zakładowego ZGK w Wieliczce. Analogicznie w roku 2018 Wieliczka przeznaczyła 4,2 mln złotych na wymianę kotłów i pieców w indywidualnych gospodarstwach domowych i 1 mln złotych na termomodernizację budynków użyteczności publicznej. W roku 2019 doszło do IV etapu budowy kanalizacji z pomocą środków z Europejskiego Funduszu Regionalności i Funduszu Spójności, wymiany kotłów i pieców w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie gminy za ponad 3,50 mln złotych i termomodernizacji budynków użyteczności publicznej za prawie 3,10 mln złotych.

Dodatkowo na potrzeby analizy sporządzono szczegółowe zestawienie wydatków inwestycyjnych uporządkowanych wedle paragrafów.

Tabela 28. Wydatki inwestycyjne z podziałem na paragrafy w latach 2016 -2020

Paragraf i opis	2016	2017	2018	2019	2020	Suma
601 Wydatki na zakup i objęcie akcji i udziałów	1 030 000	1 890 500				2 920 500
603 Wniesienie wkładów do spółek (...)			400 000	300 000	377 000	1 077 000
605 Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	36 511 688	22 845 335	34 582 198	48 954 518	81 303 333	224 197 071
606 Wydatki na zakupy inwestycyjne (...)	1 889 860	2 504 609	1 458 809	1 641 247	2 844 575	10 339 099
617 Wpłaty jednostek na państwowy (...)		35 000	37 000	30 000	25 000	127 000
622 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie (...)					380 000	380 000
623 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie (...)		1 160 498	4 809 635	4 129 217	2 353 315	12 452 666
630 Dotacja celowa na pomoc finansową (...)	1 314 400	1 019 800	290 000	33 363	16 105	2 673 668
666 Zwroty dotacji oraz płatności (...)			430 763	3 437		434 199
669 Zwroty niewykorzystanych dotacji (...)				911 470	74 779	986 249
Suma	40 745 947	29 455 742	42 008 404	56 003 252	87 374 107	255 587 452

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Najważniejszym paragrafem, w którym były księgowane wydatki inwestycyjne był paragraf 605, w którym ujmuje się wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych. Paragraf ten obejmował ponad 87% całej sumy wydatków w analizowanym okresie. Paragrafy 601 i 603, czyli wydatki na zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego obejmowały prawie 1,5% ogółu wydatków. Zgodnie z klasyfikacją budżetową w tych miejscach ujmuje się dokapitalizowanie spółek komunalnych, celowych bądź innych, w których Gmina ma większościowe zaangażowanie w kapitale. Procentowy udział paragrafu 606 - wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych to prawie 4%. Ponad 12 mln złotych obejmuje paragraf 623, czyli dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych. Jest to prawie 5% wszystkich wydatków inwestycyjnych. Ostatnią ze znaczących pozycji w powyższym zestawieniu jest paragraf 630, czyli dotacja celowa na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych. Wartość zaksięgowanych środków finansowych w omawianym paragrafie to ponad 2,5 mln złotych.

3.5. WNIOSKI Z ANALIZY WYDATKÓW

Z analizy wydatków Gminy wynika, że:

- Najwyższe wydatki generuje oświata i wychowanie oraz dział Rodzina. O ile wydatki na Rodzinę są finansowane dotacjami z budżetu państwa, o tyle subwencja na oświatę tylko częściowo wystarcza na wydatki w tym dziale. Gmina Wieliczka w badanym okresie do funkcjonowania oświaty dopłaciła łącznie 186,7 mln złotych, zaś średniorocznie było to 37,3 mln złotych. Gdyby oświata i wychowanie były w pełni finansowane przez państwo, środki te mogłyby być wydane na inne cele gminne.
- Hierarchia wydatków w podziale na działy jest charakterystyczna dla samorządów tego szczebla.

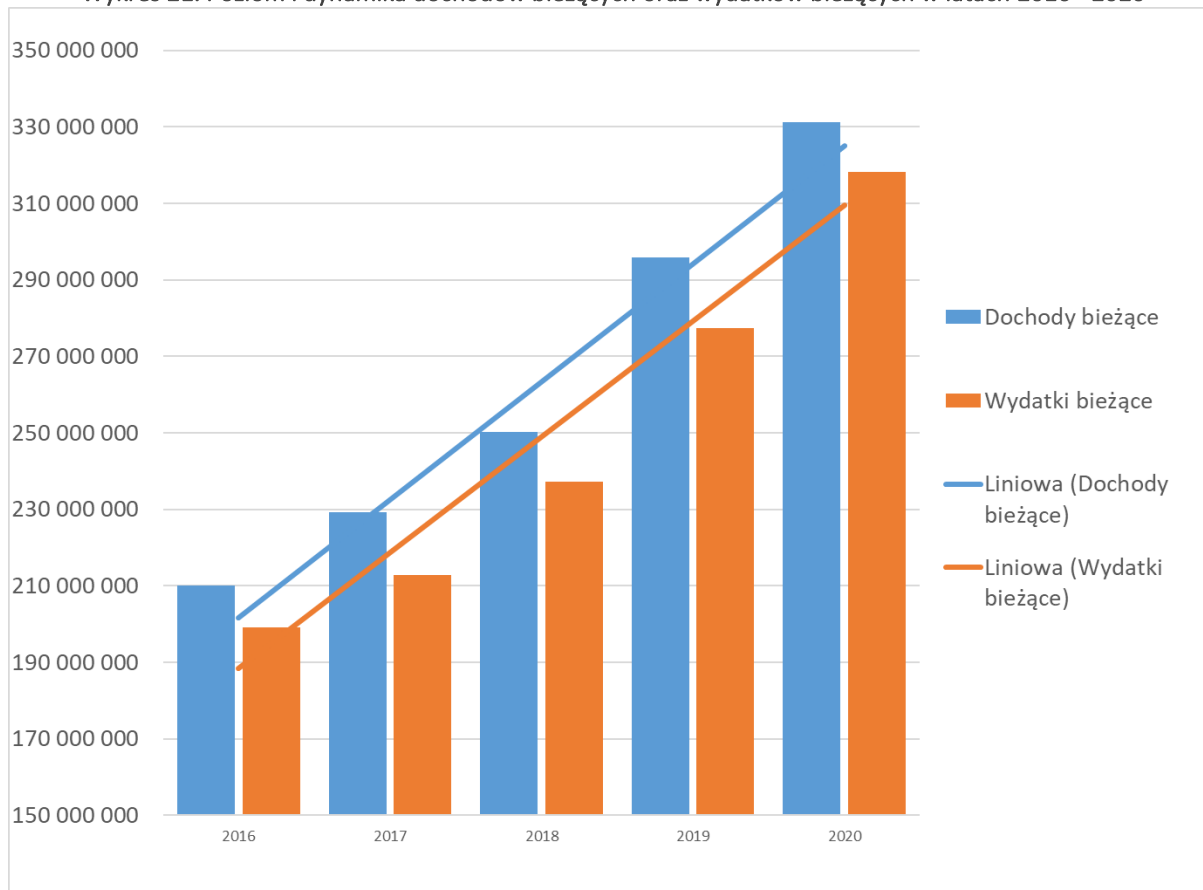
- Na uwagę zasługują niskie koszty administracji w Gminie Wieliczka – niższe niż w sąsiednich gminach i niższe niż przeciętna w Polsce.
- Niepokojący jest stale rosnący koszt gospodarki komunalnej, zwłaszcza w latach 2019 – 2020. Wzrost ten nastąpił w pozycji „zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług”, która to pozycja dotyczy wszelkich zakupów zewnętrznych dokonywanych przez Gminę, tj. m.in. kosztów wynikających z przetargów czy innych zamówień publicznych.
- Najwięcej wydatków inwestycyjnych realizowano w Gospodarce komunalnej i ochronie środowiska, Transporcie i łączności oraz w Kulturze. – łącznie w latach 2016 – 2020 na inwestycje wydano 255,6 mln złotych.
- Przeciętny udział wydatków majątkowych Gminy Wieliczka w wydatkach ogółem w analizowanym okresie wyniósł 16,5%.

4. NADWYŻKA OPERACYJNA ORAZ WOLNE ŚRODKI OPERACYJNE W LATACH 2016 – 2020

Określenie relacji występujących pomiędzy uzyskiwanymi dochodami, a ponoszonymi wydatkami oddaje efekty podejmowanych przez władze Gminy decyzji, ale również i skutki tych decyzji w zakresie realizowanych zadań. Wnioski płynące z dokonywanych analiz mogą być podstawą weryfikacji podejmowanych decyzji i polityki budżetowej. Analizując wzajemne relacje między dochodami i wydatkami, można wykazać pozytywne i negatywne trendy w dysponowaniu zasobami Gminy. Ponadto połączenie wskaźników strukturalnych z analizą dynamiki zmian, pomaga ukazać ogólny obraz sytuacji budżetu danej jednostki samorządu terytorialnego. Zestawienie wzajemnych zależności między dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi prezentuje poniższy wykres. Widać na nim coroczny progres w obu przypadkach. Linie niebieska i pomarańczowa, oznaczają linie trendu odpowiednio dochodów bieżących oraz wydatków bieżących. Obszar zawarty pomiędzy wspomnianymi liniami na wykresie oznacza uśrednioną nadwyżkę operacyjną. Linie te są zasadniczo równoległe, co oznacza, że uśredniając okres 5-letni wypracowywana nadwyżka operacyjna była dość stabilna. W roku 2020 mimo zauważalnego spadku niektórych dochodów, szczególnie wpływów z podatków lokalnych, opłat i podatku dochodowego od osób fizycznych, również udało się wygenerować nadwyżkę operacyjną. Nominalnie w ubiegłym roku wyniosła ponad 13 mln złotych. Nadwyżka ta jest jednym z najistotniejszych parametrów służących ocenie kondycji finansowej samorządu, który informuje, ile środków finansowych pozostaje po pokryciu najważniejszych wydatków związanych z bieżącym funkcjonowaniem jednostki samorządu terytorialnego. Im wyższa wartość nadwyżki operacyjnej, tym większa jest możliwość realizacji nowych przedsięwzięć majątkowych. Brak nadwyżki operacyjnej sygnalizuje, że jednostka albo wyprzedaje majątek samorządowy, albo zmuszona jest pożyczać pieniądze na zaspokajanie bieżących potrzeb.

Wykres 21. Poziom i dynamika dochodów bieżących oraz wydatków bieżących w latach 2016 - 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Z danych przedstawionych w poprzednich rozdziałach wynika, że ogółem w badanym okresie dochody bieżące cechowały się trendem wzrostowym – łączny wzrost wyniósł 58%, natomiast dynamika wzrostu wydatków bieżących była nieco wyższa i wyniosła 60,0%.

Tabela 29. Poziom nadwyżki operacyjnej Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
1. Dochody bieżące	210 155 187	229 155 021	250 254 522	295 775 046	331 373 019
2. Wydatki bieżące	199 212 356	212 809 366	237 222 463	277 276 609	318 286 056
3. Nadwyżka operacyjna (1-2)	10 942 831	16 345 656	13 032 058	18 498 436	13 086 963
4. Jako % dochodów bieżących (3/1)	5,2%	7,1%	5,2%	6,3%	3,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Zasadą powinno być, że dynamika dochodów bieżących wyznacza maksymalny pułap wzrostu dla wydatków bieżących. Z zestawienia wynika, że nadwyżka operacyjna generalnie rosła w latach 2016-2019 (pomimo spadku w 2018 roku), natomiast trudny dla finansów publicznych rok 2020 doprowadził do ponownego spadku nadwyżki operacyjnej. Biorąc pod uwagę dynamikę w ujęciu 5-letnim, w latach 2016 - 2020 dynamika dochodów bieżących była zbliżona do dynamiki wydatków bieżących.

Przez cały okres badania mieliśmy do czynienia z zachowaniem dodatniej różnicy pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi. Zasadą w samorządach powinno być też to, że nadwyżka operacyjna pokrywa spłatę długu. Ta zasada również została spełniona – przeciętny poziom nadwyżki operacyjnej był wyższy od przeciętnej spłaty długu. Oznacza to, że Gmina Wieliczka wykazuje się odpowiednią polityką wydatkową, co jest niezbędne do spełnienia zasady zrównoważonego budżetu oraz spełnienia relacji, o której mowa w art. 243 UFP, nie tylko dla danego roku, ale także w perspektywie wieloletniej.

Dla celów niniejszej analizy przyjęto kategorię "WOLNYCH ŚRODKÓW OPERACYJNYCH" jako różnicę:

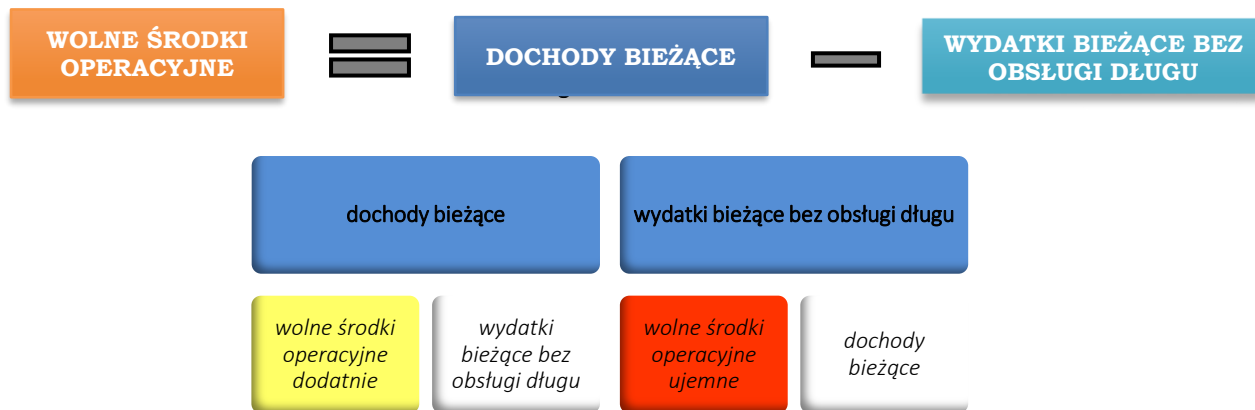

Tabela 30. Poziom wolnych środków operacyjnych Gminy w latach 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
1. Dochody bieżące	210 155 187	229 155 021	250 254 522	295 775 046	331 373 019
2. Wydatki bez obsługi długu	195 191 502	208 707 446	233 084 143	272 945 956	314 710 929
3. Wolne środki operacyjne (1-2)	14 963 684	20 447 576	17 170 378	22 829 089	16 662 091
4. Jako % dochodów bieżących (3/1)	8,9%	9,7%	7,5%	9,1%	5,03%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Poziom wolnych środków operacyjnych odzwierciedla opisywane wcześniej zmiany dochodów i wydatków bieżących. Ich wartość w badanym okresie wynosiła średniorocznie 18,4 mln złotych i charakteryzowała się podobnymi trendami, jak nadwyżka operacyjna. W roku 2019 wartość wolnych środków operacyjnych była najwyższa i wynosiła prawie 23 mln złotych, czyli 9,1% dochodów bieżących. W roku 2020 mimo trwającej pandemii koronawirusa Gminie Wieliczka udało się wygenerować podobny poziom wolnych środków operacyjnych, jak w 2018 roku. Wolne środki operacyjne w analizowanym okresie przeciętnie stanowiły 7,1% pozyskanych dochodów bieżących. Z doświadczenia wynika, iż samorząd dążący do rozwoju powinien osiągać poziom wolnych środków operacyjnych w wysokości co najmniej 8,0% dochodów bieżących. W Gminie Wieliczka jedynie w 2018 i 2020 roku wynik odbiegał *in minus* od wskazanego poziomu, przy czym w 2020 roku istotnie.

5. KOMPLEKSOWE WYKONANIE BUDŻETU W LATACH 2016 - 2020

Tabela 31. przedstawia zbiorczo dane dotyczące wykonania budżetu Gminy Wieliczka w latach 2016 - 2020.

Tabela 31. Wykonanie budżetu Gminy Wieliczka w latach 2016 – 2020

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW	2016	2017	2018	2019	2020
I. DOCHODY BIEŻĄCE:	210 155 187	229 155 021	250 254 522	295 775 046	331 373 019
Subwencje i dotacje:	108 478 520	115 196 328	120 571 315	145 257 711	170 496 182
Subwencje ogółem	47 403 387	51 094 323	52 479 621	57 247 934	59 512 843
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania bieżące	61 075 133	64 102 005	68 091 694	88 009 777	110 983 339
Dochody własne:	101 676 667	113 958 693	129 683 207	150 517 334	160 876 837
Wpływy z podatków lokalnych	28 263 649	31 390 562	33 773 849	37 402 000	39 975 401
Udział w podatkach budżetu państwa	55 367 127	62 492 013	73 331 418	84 401 719	84 757 545
Wpływy z opłat	10 115 319	11 848 666	12 204 633	15 111 001	21 051 752
Odsetki	160 361	284 988	297 856	468 230	237 700
Pozostałe dochody	7 770 211	7 942 466	10 075 452	13 134 384	14 854 439
II. WYDATKI BIEŻĄCE BEZ OBSŁUGI DŁUGU:	195 191 502	208 707 446	233 084 143	272 945 956	314 710 929
Dotacje i subwencje	20 946 084	25 714 944	28 947 214	34 768 070	36 863 934
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	69 489 033	73 393 181	82 032 726	93 092 905	99 856 121
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	47 541 402	59 053 566	61 414 640	81 723 475	104 360 794
Remonty	14 697 487	6 204 334	8 786 542	7 808 148	5 516 410
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	29 058 543	31 359 314	37 020 779	40 911 903	52 019 333
Pozostałe wydatki bieżące	13 458 952	12 982 108	14 882 242	14 641 455	16 094 336
III. WOLNE ŚRODKI OPERACYJNE (I - II)	14 963 684	20 447 576	17 170 378	22 829 089	16 662 091
IV. OBSŁUGA DŁUGU:	4 020 854	4 101 920	4 138 320	4 330 653	3 575 127
Odsetki od pożyczek, kredytów i pap. wart.	4 020 854	4 101 920	4 138 320	4 330 653	3 575 127
V. NADWYŻKA OPERACYJNA (III - IV)	10 942 831	16 345 656	13 032 058	18 498 436	13 086 963
VI. DOCHODY MAJĄTKOWE:	22 401 764	20 441 601	24 880 291	29 164 107	58 572 096
Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użyt. wieczystego (os. fizycz.) w prawo własności	179 140	720 819	252 478	342 100	175 214
Dochody ze sprzedaży majątku	3 513 787	7 994 521	4 584 286	2 227 354	11 700 170
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania inwestycyjne	18 708 837	11 726 261	20 043 527	26 594 653	46 696 712
VII. WYDATKI MAJĄTKOWE inwestycje	40 745 947	29 455 742	42 008 404	56 003 252	87 374 107
VIII. NADWYŻKA / DEFICYT (V + VI - VII)	-7 401 352	7 331 514	-4 096 054	-8 340 709	-15 715 048
IX. PRZYCHODY:	30 641 408	11 692 711	15 879 758	28 199 028	52 019 577
Przychody z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych obligacji	21 177 000	9 000 000	15 000 000	25 083 949	40 601 259
Przychody z tytułu zobowiązań zaciągniętych na prefinansowanie projektów UE i/lub pokrycie wkładu własnego	5 776 690	0	0	0	0
Pozostałe przychody	3 687 718	2 692 711	879 758	3 115 079	11 418 318
X. ROZCHODY:	20 547 345	18 144 467	8 668 625	8 440 000	9 669 925
Spłata zaciągniętych kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych obligacji	10 104 553	13 618 625	8 668 625	8 440 000	9 669 925
Spłata zobowiązań zaciągniętych na prefinansowanie projektów UE i/lub pokrycie wkładu własnego	10 442 791	4 525 842	0	0	0
Pozostałe rozchody	0	0	0	0	0
XI. ROZLICZENIE BUDŻETU [VIII + IX - X]	2 692 711	879 758	3 115 079	11 418 318	26 634 605

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Biorąc pod uwagę dochody i wydatki majątkowe, w żadnym z badanych lat nie wystąpiła nadwyżka majątkowa – dochody majątkowe nie były wyższe od wydatków majątkowych. Oznaczało to konieczność zaangażowania kredytów, pożyczek i emisji obligacji na potrzeby sfinansowania inwestycji. Jest to typowe źródło finansowania inwestycji publicznych. W badanym okresie średnia wartość dochodów majątkowych wynosiła 31,1 mln złotych, natomiast średnia wartość wydatków na inwestycje wynosiła 51,1 mln złotych.

Uwagę należy zwrócić uwagę na ostatni wiersz tabeli - pozycję rozliczenia budżetu. Okazuje się, że w latach 2016-2018 budżety były wykonane z bardzo niską dodatnią wielkością rozliczenia. Pamiętać należy, że kwota rozliczenia najczęściej stanowi wonne środki i/lub nadwyżkę budżetową z lata poprzednich, czyli środki, które mogą być zaangażowane do budżetu roku kolejnego (w powyższej tabeli widać, że kwoty z wiersza rozliczenia budżetu „trafiają” jako pozostałe przychody do budżetu roku kolejnego). Dochody majątkowe i wydatki majątkowe zmieniają się z roku na rok, w zależności od aktualnych celów Gminy, czy też możliwości zbycia mienia lub pozyskania dofinansowania na inwestycje. Widać to również na przykładzie Wieliczki – wartość inwestycji jest różna w każdym roku i waha się od 29 aż do 87 mln złotych. To samo dotyczy dochodów majątkowych, które wahały się od 20 ponad 58 mln złotych. Przewidywalne są z kolei rozchody. Te można określić na podstawie konieczności spłat zaciągniętych kredytów, pożyczek i wyemitowanych papierów wartościowych. Ich wysokość jest z góry określona poprzez odpowiednie umowy. Tę wahlność budżetu majątkowego kompensuje się zapewniając odpowiedni poziom zaciąganych tytułów dłużnych. Reasumując, najlepszym i jednym z najbardziej miarodajnych środków analizowania i oceny sytuacji finansowej danych jednostek jest wartość wolnych środków operacyjnych. Są to środki stanowiące różnicę między dochodami i wydatkami bieżącymi bez obsługi długu. Ich wartość jest skrupulatnie planowana, a co za tym idzie, możliwa do przewidzenia. Stanowi również wiarygodny element oceny sytuacji finansowej jednostki.

6. ANALIZA ZADŁUŻENIA GMINY W LATACH 2016 - 2020

W analizowanym okresie (2016 - 2020) Gmina Wieliczka uzyskała dodatkowy kapitał w postaci dłużnego finansowania w kwocie blisko 116,6 mln złotych, jednocześnie spłacając zobowiązania w wysokości 65,5 mln złotych. Wynika z tego, że od początku 2016 roku, dług wzrósł o 51,2 mln złotych. W tym samym okresie zrealizowano inwestycje o łącznej wartości 255,6 mln złotych, co oznacza, że jedna złotówka nowego długu wygenerowała pięć złotych inwestycji. Mieliśmy zatem do czynienia z pięciokrotną dźwignią finansową, co wskazuje na wysoką efektywność zaciąganego długu i jego celowość. Co więcej, z rozliczenia budżetu roku 2020 wynika, że Gmina będzie dysponować w 2021 roku ponad 26 mln złotych pozostałych z rozliczenia 2020 roku, co tylko poprawia ten wskaźnik efektywności zaciąganego długu.

Poniżej przedstawiona jest tabela ukazująca kształtowanie się spłaty zobowiązań, zaciągnięć dodatkowego finansowania i zbiorczą kwotę długu.

Tabela 32. Zobowiązania Gminy Wieliczka w latach 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Transze	26 953 690	9 000 000	15 000 000	25 083 949	40 601 259
Raty kapitałowe	20 547 345	18 144 467	8 668 625	8 440 000	9 669 925
Zmiany długu wynikające z umorzeń lub zaciągnięcia zobowiązań innych niż kredyty, pożyczki, obligacje	- 3 119 555	- 5 683 778	1 038 121	- 1 162 052	- 924 720
Odsetki	4 020 854	4 101 920	4 138 320	4 330 653	3 575 127
Stan na koniec roku	137 799 334	127 496 931	134 866 427	150 348 324	180 354 938

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

W całym okresie analizy, Gmina Wieliczka co roku pozyskiwała nowe finansowanie w postaci długu. Najmniejsza kwota potrzebna była w roku 2017, gdy zrealizowano inwestycje o najniższej wartości a samorząd pozyskał tylko 9,0 mln złotych, jednocześnie spłacając 18,1 mln złotych. Najwyższe transze pozyskano w 2020 roku (40,6 mln zł), ale trzeba pamiętać, że był to rok z największymi inwestycjami, a ponadto był to rok trudny dla samorządów, obfitujący w ryzyko i niepewność. Co więcej, znaczna część tego kredytu będzie do wykorzystania w 2021 roku.

Przy przeprowadzaniu analizy zadłużenia należy dokonać oceny indywidualnego wskaźnika zadłużenia zgodnie z art. 243 ufp. Według niego, jednostka nie może uchwalić budżetu, w którym łączna wartość spłaty zobowiązań (z kosztami obsługi) w stosunku do dochodów ogółem budżetu (lewa strona wskaźnika) nie może przekroczyć średniej arytmetycznej z relacji sumy dochodów bieżących i dochodów ze sprzedaży majątku pomniejszonych o wydatki bieżące do dochodów ogółem z ostatnich 3 lat (prawa strona wskaźnika). Do roku 2019 włącznie obowiązywał następujący wzór:

$$\left(\frac{R + O}{D}\right)_n \leq \frac{1}{3} \times \left(\frac{Db_{n-1} + Sm_{n-1} - Wb_{n-1}}{D_{n-1}} + \frac{Db_{n-2} + Sm_{n-2} - Wb_{n-2}}{D_{n-2}} + \frac{Db_{n-3} + Sm_{n-3} - Wb_{n-3}}{D_{n-3}} \right)$$

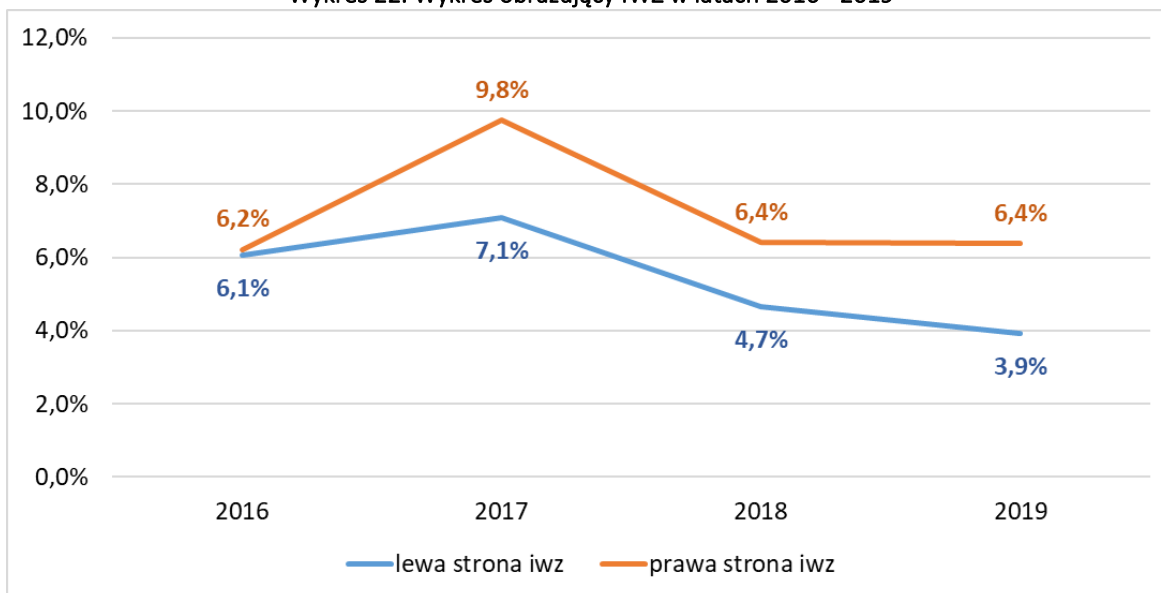
gdzie:

- R – planowana na rok budżetowy łączna kwota z tytułu spłaty rat kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych przeznaczonych na sfinansowanie planowanego deficytu, spłatę zaciągniętych zobowiązań, wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz na finansowanie wydatków na inwestycje,
- O – planowane na rok budżetowy odsetki od kredytów i pożyczek wyżej wymienionych oraz odsetki i dyskonto od papierów wartościowych,
- D – dochody ogółem budżetu w danym roku budżetowym,
- Db – dochody bieżące,
- Sm – dochody ze sprzedaży majątku,
- Wb – wydatki bieżące,
- n – rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,
- n – 1 – rok poprzedzający rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,
- n – 2 – rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata,
- n – 3 – rok poprzedzający rok budżetowy o trzy lata.

Wykres 22 przedstawia kształtowanie się wskaźnika jednorocznego z uwzględnieniem po prawej jego stronie dochodów ze sprzedaży majątku. Po lewej stronie wskaźnika ujęto pełną kwotę rozchodów (z wyłączeniami zgodnie

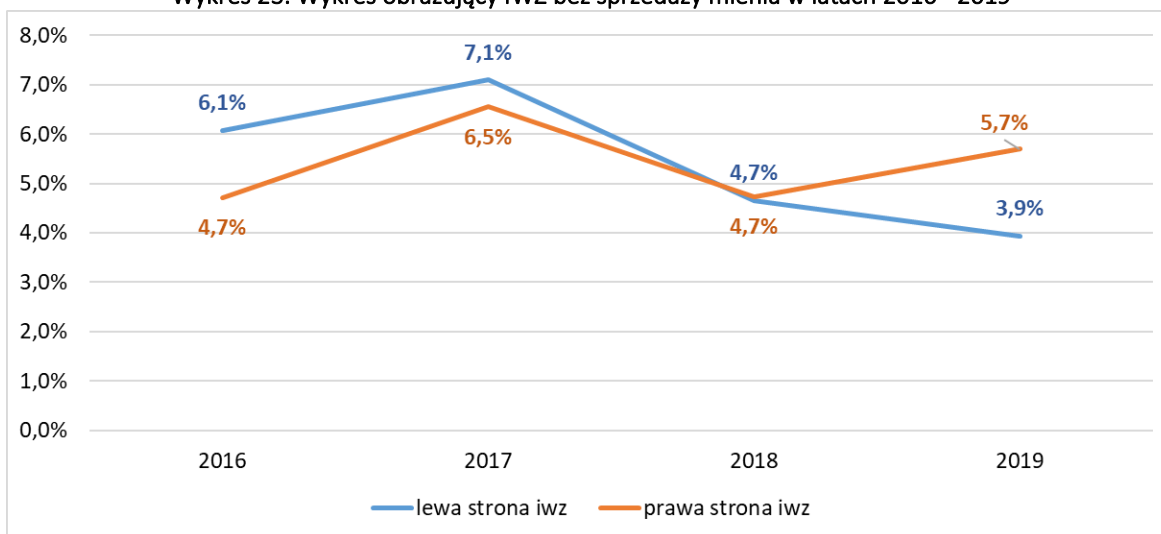
z art. 243 ufp). Na wykresie 23 po prawej stronie wskaźnika jednorocznego nie ujmowano dochodów ze sprzedaży majątku.

Wykres 22. Wykres obrazujący IWZ w latach 2016 - 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Wykres 23. Wykres obrazujący IWZ bez sprzedaży mienia w latach 2016 - 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wieliczka

Z pierwszego wykresu wynika, że relacja jednoroczna, o której mowa w artykule 243 ufp, w całym okresie była zachowana. Przy porównaniu obu wykresów, widoczny jest wpływ dochodów ze sprzedaży mienia na prawą stronę wskaźnika. Przy założeniu, że do wskaźnika nie dodaje się dochodów ze sprzedaży mienia, Gmina w latach 2016-2017 teoretycznie nie mogłaby spłacić tyle zobowiązań, ile faktycznie spłaciła. Sprzedaż mienia wynosiła przeciętnie 6 mln złotych rocznie.

Od 2019 roku w ustawie o finansach publicznych nastąpiła zmiana indywidualnego wskaźnika zadłużenia, zgodnie z którą m.in. od 2026 roku prawa jego strona nie będzie uwzględniała dochodów ze sprzedaży majątku. Zasadniczo wskaźnik ten w 2019 roku liczył się jeszcze bez zmian. Z kolei od 2020 roku nastąpiły zmiany:

- Objęcie limitem niestandardowych instrumentów finansowania (z lewej strony wzoru) oraz jednocześnie wyłączenie wydatków na spłatę kapitału od niestandardowych instrumentów finansowych (z prawej strony IWZ).
- Objęcie limitem wszystkich kosztów obsługi długu (z lewej strony wzoru IWZ).
- Zastąpienie w mianowniku relacji z art. 243 dochodów ogółem dochodami bieżącymi, pomniejszonymi o środki UE o charakterze bieżącym.
- Wyłączenie kwot dochodów i wydatków o charakterze bieżącym związanych z realizacją projektu UE odpowiednio z dochodów i wydatków.

Natomiast od 2026 roku nastąpią kolejne zmiany:

- Wyłączenie z licznika prawej strony IWZ dochodów majątkowych ze sprzedaży majątku.
- Wyłączenie wydatków na obsługę długu z wydatków bieżących (prawa strona IWZ).
- Wydłużeniu okresu, na podstawie którego liczona jest średnia nadwyżka operacyjna do 7 lat.

Wskaźnik po zmianach przedstawia się następująco:

$$\left(\frac{R + O}{Db}\right) \leq \frac{1}{7} \times \sum_{i=1}^7 \frac{(Dbei - Wbei)}{Dbi}$$

gdzie:

- R - planowaną na rok budżetowy łączną kwotę z tytułu spłaty rat zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 2, oraz wykupów papierów wartościowych, z wyłączeniem kwot spłat kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych odpowiednio zaciągniętych lub emitowanych na cel, o którym mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1, i zobowiązań określonych w art. 91 ust. 3 pkt 1,
- O - planowane na rok budżetowy wydatki bieżące na obsługę długu, w tym odsetki od zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 2, odsetki i dyskonto od papierów wartościowych oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji,
- Db - planowane na rok, na który ustalana jest relacja, dochody bieżące budżetu pomniejszone o dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące,
- Dbei - dochody bieżące w roku poprzedzającym o i-lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o dotacje i środki o charakterze bieżącym na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2,
- Dbi - dochody bieżące w roku poprzedzającym o i-lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące,

- Wbei - wydatki bieżące w roku poprzedzającym o i-lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o wydatki bieżące z tytułu spłaty rat zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 2, wydatki bieżące na obsługę długu oraz wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2.

Wprowadzone zmiany spowodują, że jednostki samorządu terytorialnego będą musiały planować dochody i wydatki bieżące, zadłużenie oraz jego obsługę w sposób umożliwiający zachowanie relacji wynikającej z art. 243 ufp. Brak możliwości ujmowania dochodów ze sprzedaży majątku przy obliczaniu wskaźnika (od 2026 roku) może spowodować problem dla wielu jednostek samorządu terytorialnego (w tym dla Gminy Wieliczka) z zachowaniem relacji, o której mowa powyżej. Gmina powinna zatem poszukiwać dodatkowych źródeł dochodów bieżących i/lub ograniczyć poziom wydatków bieżących, czyli usług publicznych.

7. WNIOSKI

Najistotniejszym wnioskiem płynącym z analizy strony dochodowej Gminy jest to, że kształtowała się ona w sposób typowy dla gmin rozwijających się. Otóż w coraz mniejszym stopniu finansowane są one transferami z budżetu państwa, zaś motorem napędowym są dochody własne, w tym podatek PIT.

Rok 2020, który był trudny dla samorządów w Polsce, w Gminie Wieliczka przede wszystkim skutkowało zahamowaniem wzrostu PIT, a także ubytkiem kilku dotychczas stabilnych dochodów, jak podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, czy wręcz brakiem planowanych dochodów, jak np. wpływy ze sprzedaży biletów na komunikację gminną.

Po stronie wydatków należy przede wszystkim dostrzec, że Gmina utrzymywała wydatki bieżące w ryzach, nie dopuszczając do ich wzrostu ponad stopę wzrostu dochodów bieżących. Niepokojące są duże wzrosty kosztów gospodarki komunalnej w zakresie zakupów zewnętrznych, w tym związanych z odpadami. Dotkliwy jest także systematyczny wzrost kosztów oświaty. Gmina do tych dwóch działalności dopłaca znaczne środki, co ogranicza działalność w innych obszarach. Bardzo niskie są z kolei koszty administracji w Gminie.

W badanym okresie zadłużenie Gminy wzrosło o 51,2 mln złotych. W tym samym okresie zrealizowano inwestycje o łącznej wartości 255,6 mln złotych, co oznacza, że jedna złotówka nowego długu wygenerowała pięć złotych inwestycji. Mieliliśmy zatem do czynienia z pięciokrotną dźwignią finansową, co wskazuje na wysoką efektywność zaciąganego długu i jego celowość.

Analizując spełnienie wskaźników z art. 242 oraz 243 Ustawy o finansach publicznych, należy stwierdzić, że obydwie były spełnione w całym okresie analizy. Niemniej w zakresie art. 243 było to częściową zasługą istotnych dochodów ze sprzedaży mienia, które będą mogły wspomagać ten wskaźnik tylko do 2025 roku. Gmina powinna zatem do tego czasu podjąć działania w celu generowania nowych źródeł dochodu lub też wzmocnić dotychczasowe źródła oraz rozważyć ograniczenie poziomu wydatków bieżących, czyli *de facto* usług publicznych. Jest to ważne zwłaszcza w kontekście panującej wysokiej inflacji oraz wzrostu kosztów energii. Co ważne, na 2021 rok Gmina nie podniosła stawek podatku od nieruchomości, dzięki czemu jej mieszkańcy i przedsiębiorcy łagodniej przejdą kryzys, ale w ujęciu realnym oznacza to spadek uzyskiwanych dochodów.

8. SPIS TABEL

TABELA 1. ZESTAWIENIE DOCHODÓW GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 - 2020	5
TABELA 2. STRUKTURA DOCHODÓW BIEŻĄCYCH GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 - 2020	5
TABELA 3. STRUKTURA DOCHODÓW OGÓŁEM GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 - 2020	6
TABELA 4. DYNAMIKA DOCHODÓW GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 - 2020	7
TABELA 5. DOCHODY GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 - 2020	8
TABELA 6. DOCHODY UZYSKANE Z TYTUŁU PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI OD OSÓB FIZYCZNYCH W LATACH 2016 - 2020	10
TABELA 7. DOCHODY UZYSKANE Z TYTUŁU PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI OD OSÓB PRAWNYCH W LATACH 2016 - 2020	10
TABELA 8. STAWKI PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI NA 2021 ROK	10
TABELA 9. DOCHODY UZYSKANE Z TYTUŁU PODATKU OD CZYNNOŚCI CYWILNOPRAWNYCH W LATACH 2016 - 2020	12
TABELA 10. DOCHODY GMINY Z TYTUŁU OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI W LATACH 2016 – 2020	13
TABELA 11. DOCHODY GMINY Z TYTUŁU SKARBOWEJ W LATACH 2016 – 2020	14
TABELA 12. PROGNOZOWANE I WYKONANE DOCHODY Z PARAGRAFU 001 W LATACH 2016 - 2020	16
TABELA 13. DOCHODY GMINY Z TYTUŁU PODATKU OD OSÓB PRAWNYCH (PAR.002) W LATACH 2016 - 2020	18
TABELA 14. DOCHODY GMINY Z PARAGRAFU 077 W LATACH 2016 – 2020	19
TABELA 15. DOCHODY GMINY Z PARAGRAFU 075 W LATACH 2016 – 2020	20
TABELA 16. ANALIZA PARETO DOCHODÓW GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 - 2020	24
TABELA 17. WYDATKI GMINY WIELICZKA LATACH 2016 - 2020	30
TABELA 18. STRUKTURA WYDATKÓW GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 - 2020	30
TABELA 19. DYNAMIKA WYDATKÓW GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 - 2020	30
TABELA 20. ANALIZA PARETO WYDATKÓW GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 – 2020	33
TABELA 21. WYDATKI BIEŻĄCE NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE	34
TABELA 22. ANALIZA WYDATKÓW GMINY WIELICZKA NA OŚWIATĘ W LATACH 2010 - 2020	35
TABELA 23. WYDATKI BIEŻĄCE NA GOSPODARKĘ KOMUNALNĄ I OCHRONĘ ŚRODOWISKA	37
TABELA 24. WYDATKI BIEŻĄCE NA TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	37
TABELA 25. WYDATKI BIEŻĄCE NA POMOC SPOŁECZNĄ	38
TABELA 26. WYDATKI BIEŻĄCE NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA NARODOWEGO	39
TABELA 27. WYDATKI INWESTYCYJNE Z PODZIAŁEM NA DZIAŁY W LATACH 2016 - 2020	40
TABELA 28. WYDATKI INWESTYCYJNE Z PODZIAŁEM NA PARAGRAFY W LATACH 2016 - 2020	43
TABELA 29. POZIOM NADWYŻKI OPERACYJNEJ GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 - 2020	45
TABELA 30. POZIOM WOLNYCH ŚRODKÓW OPERACYJNYCH GMINY W LATACH 2016 - 2020	46
TABELA 31. WYKONANIE BUDŻETU GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 – 2020	47
TABELA 32. ZOBOWIĄZANIA GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 – 2020	48

9. SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. DOCHODY GMINY W LATACH 2016 - 2020	7
WYKRES 2. DYNAMIKA WPŁYWÓW Z PODATKU OD OSÓB FIZYCZNYCH (PAR. 001)	15
WYKRES 3. PROGNOZOWANE, PLANOWANE I WYKONANE DOCHODY Z PARAGRAFU 001 W LATACH 2016 - 2020	16
WYKRES 4. STOPA BEZROBOCIA W GMINIE WIELICZKA W LATACH 2004 - 2019	17
WYKRES 5. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE BRUTTO (PLN) W GMINIE WIELICZKA W LATACH 2002 - 2018	17
WYKRES 6. LICZBA MIESZKAŃCÓW W GMINIE WIELICZKA W LATACH 1995 - 2019	18
WYKRES 7. DOTACJE NA ZADANIA BIEŻĄCE ZLECONE I POWIERZONE ORAZ BIEŻĄCE WŁASNE W LATACH 2016 - 2020	22

WYKRES 8. DOTACJE NA INWESTYCJE OGÓŁEM W LATACH 2016 -2020.....	23
WYKRES 9. ANALIZA PARETO DOCHODÓW GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 – 2020	25
WYKRES 10. PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI -DOCHÓD I NALEŻNOŚCI (OD OSÓB PRAWNYCH).....	27
WYKRES 11. PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI – DOCHÓD I NALEŻNOŚCI (OD OSÓB FIZYCZNYCH).....	28
WYKRES 12. NAJEM LOKALI MIESZKALNYCH – NALEŻNOŚCI	29
WYKRES 13. NALEŻNOŚCI WYMAGALNE OGÓŁEM.....	29
WYKRES 14. WYDATKI GMINY WIELICZKA W LATACH 2016 - 2020	32
WYKRES 15. ANALIZA WYDATKÓW GMINY W LATACH 2016 - 2020	33
WYKRES 16. STOSUNEK DOCHODÓW I WYDATKÓW OŚWIATOWYCH W LATACH 2010 - 2020.....	35
WYKRES 17. DOPŁATY Z BUDŻETU GMINY WIELICZKA DO FUNKCJONOWANIA OŚWIATY W LATACH 2010 -2020.....	36
WYKRES 18. WYDATKI I DOCHODY W ROZDZIALE 85501 W ROKU 2020	36
WYKRES 19. STOSUNEK WYDATKÓW ADMINISTRACYJNYCH DO WYDATKÓW OGÓŁEM	39
WYKRES 20. WYDATKI INWESTYCYJNE Z PODZIAŁEM NA DZIAŁY W LATACH 2016 - 2020.....	41
WYKRES 21. POZIOM I DYNAMIKA DOCHODÓW BIEŻĄCYCH ORAZ WYDATKÓW BIEŻĄCYCH W LATACH 2016 - 2020	45
WYKRES 22. WYKRES OBRAZUJĄCY IWZ W LATACH 2016 - 2019	50
WYKRES 23. WYKRES OBRAZUJĄCY IWZ BEZ SPRZEDAŻY MIENIA W LATACH 2016 - 2019	50